

KOMORNÍ LISTY

IV/2013
5. ročník

časopis soudních exekutorů

**ROZHOVOR
S NADĚŽDOU
ROZEHNALOVOU**

**VLIV NOVÉHO
OBČANSKÉHO
ZÁKONÍKU NA
NĚKTERÉ INSTITUTY
EXEKUČNÍHO PRÁVA**

**VÝKON ROZHODNUTÍ
PŘED STO LETY**

vydává Exekutorská komora
České republiky

DRAŽBA POKRYJE AŽ 100 % POHLEDÁVKY, ZÁSADNÍ ROLI HRAJE INZERCE

„Musíte vědět, kde inzerovat, jak inzerovat a hlavně na koho cílit. Právě díky správné inzerci dosahujeme průměrné ceny vydraženého domu či bytu okolo 70 až 80 % jeho reálné tržní hodnoty,“ říká Radim Hasman, předseda představenstva dražební a aukční společnosti Eurodražby.cz, prvního dražebníka online veřejných dražeb a lídra nedobrovolných dražeb v České republice.

Každý věřitel chce prodejem nemovitosti pokrýt svou pohledávku v plné výši. Co mu zaručí, že pro něj dražba bude nejvýhodnějším prostředkem?

Když jsme hledali způsob, jak efektivně prodat nemovitost za co nejvyšší cenu, zjistili jsme, že alfa a omegou celé dražby je inzerce. Existuje totiž velmi jednoduchá přímá úměra: čím více lidí se o dražbě dozví, tím větší je o nemovitost zájem. Čím více lidí na licitaci přijde, tím vyšší dosáhneme ceny. Díky správné cílené inzerci mohou říci, že se u nás průměrná cena vydraženého domu či bytu pohybuje okolo 70 až 80 % reálné tržní ceny.

Zde by se ovšem dalo namítnout, že inzerce v dnešní době není problém...

Z vlastní zkušenosti mohou říci, že plošná, bezhlavá inzerce problém není. Je to ale zbytečné plýtvání penězi. Vyplatí se investovat jen do správně zaměřené inzerce. Jednoduše to tedy zní až do chvíle, než si sednete a začnete přemýšlet o tom, kde a komu dáte o své dražbě vědět. Povinné vyvěšení dražební vyhlášky na Centrální adrese, které předepisuje zákon, je z hlediska informovanosti o dražbě naprosto nedostačující.

Museli jsme proto najít způsob, jak nemovitosti potenciálním kupcům co nejvíce přiblížit. Díky pravidelnému a průběžnému měření účinnosti inzerce a také mnohaleté praxi už víme, jaké kanály fungují nejlépe. A velkou výhodou vidím i v našich webových stránkách. Za ta léta se na ně lidé naučili chodit a nemovitosti v dražbě hledat. Jen za uplynulý rok máme na půl milionu unikátních návštěvníků, kteří přesně ví, co hledají.

Co kromě inzerce považujete pro úspěšnou dražbu za rozhodující?

Ještě než dojde k samotné dražbě, je velmi důležitá komunikace s potenciálními kupci. Od prvního kontaktu, přes prohlídku nemovitosti a maxima poskytnutých informací, až po poradenství během procesu dražby.

Vedle správné komunikace se zájemci je pro dražbu důležitá i osoba licitátora. Dá se říci, že licitátor je takovým režisérem dražby. Musí znát danou problematiku a být v nepřetržitém verbálním a vizuálním kontaktu s účastníky dražby. Na jeho schopnostech závisí, jak se nemovitost vydraží. A i když dražbě předchází mnoho kroků, licitátor bude vždy osobou, kterou si s dražbou veřejnost spojí nejčastěji.

Jak se změnila role licitátora, ale i Vás jako dražebníka, poté, co byly od ledna tohoto roku zákonem povoleny veřejné dražby přes internet?

Co se týče každodenní praxe, tak se toho pro nás příliš nezměnilo. Na dražbu stále dohlíží licitátor, aby mohl v případě nesrovnalostí zasáhnout, i vše ostatní probíhá zcela standardně jako u fyzické dražby, možná pro nás je to trochu složitější. Například zápis o provedení dražby, který se podepisoval s vydražitelem na místě, se nyní bude muset posílat poštou, atd. Online veřejné dražby byly zavedeny, protože maximálně vycházejí vstříc účastníkům dražeb. Nejde o opatření na zelené louce, online exekuční dražby i online aukce provádíme již řadu let a odezva kupujících i samotných exekutorů je pozitivní. Pro nás pro všechny je jednodušší prodat nebo koupit kolo přes internet, u nemovitostí to platí stejně. Myslím si, že s rostoucím zájmem mohou online dražby a aukce rozhybat současný reálný trh.

Na začátku roku jste uspořádali vůbec první online veřejnou dražbu v ČR. Jak start dražeb přes internet hodnotíte zpětně po dvanácti měsících?

Díky důkladné přípravě to u nás dopadlo velmi dobře. Pokaždé se účastnil dostatek zájemců a vše proběhlo bez komplikací. Máme totiž vlastní, dlouhým fungováním ověřený systém online licitací. Je propojen s e-maily a telefony tak, že dochází k jejich párování s určitou dražbou nebo aukcí. Je tudíž možné nechat si na týdenní bázi zasílat zprávy o tom, kolik lidí nějakým způsobem kontaktovalo naši společnost v souvislosti s danou aukcí nebo dražbou. Tak lze efektivně měřit účinnost inzerce a kontrolovat zpětnou vazbu.

Proč jste se rozhodli investovat čas a peníze do vývoje licitačního systému. Nebylo by jednodušší využít nějaký stávající?

Jak jsem řekl dříve, naše webové stránky mají velkou návštěvnost. Myslím, že jejich zpracování je uživatelsky jednoduché a přehledné. Tak jsme chtěli využít potenciál, který máme a rozšířit naši nabídku služeb. Umíme inzerovat, komunikovat se zájemci, zorganizovat fyzické dražby a aukce, tak proč to nedělat i online?

... JEDEME DÁL

Mgr. David Koncz

viceprezident Exekutorské komory ČR,
soudní exekutor Exekutorského úřadu Cheb

Ani se nechce věřit, že rok 2013 bude zanedlouho minulostí. Bývá pravidlem se před koncem roku pozastavit, poohlédnout, zhodnotit, jaký letošek byl, co přinesl.

A jak to tak bývá, i tento rok přinesl věci očekávané i neočekávané. To hlavní, co jsem spolu s Vámi očekával, byla velká novela exekučního a občanského soudního řádu. Nechci na tomto místě hodnotit, jaká novela je. S novelami je to totiž jako s manželstvími: „Nejsou, jak si je dohodneme, ale jak dopadnou“. I když alespoň jedna věc už dopadla. V polovině listopadu ministryně spravedlnosti jmenovala nové soudní exekutory, které jsme si po letech (díky novele) znovu vybrali sami.

Co bych však zhodnotil rád, je úsilí těch, kteří se s novelou museli sžít, začít ji aplikovat v praxi. To se samozřejmě týká soudců, advokátů, ale primárně nás, soudních exekutorů, a rovněž našich kandidátů, koncipientů, vykonavatelů a dalších zaměstnanců. Bez nich by novela neobživla, nezačala by fungovat a za to jim patří dík.

Společně pak neseme břímě, kterému nehezky říkáme „nucený výkon exekučních titulů“. Občas pod ním klopýtneme, občas se nám podlomí nohy, ale neseme ho, a až na to přijde, jsem přesvědčen o tom, že si našeho úsilí někdo všimne.

To, co se v letošním roce naopak očekávat nedalo, byly mimořádné parlamentní volby. Soudě podle počtu ministrů, které jsem zažil coby soudní exekutor, měl bych již být v pokročilém důchodovém věku. Ale nejsem. A tak stejně jako Vy čekám, jak to nakonec dopadne, a věřím, že dobře. Jedeme dál...

Krásné Vánoce a šťastný nový rok!

OBSAH

ROZHOVOR	6	Klinické vzdělávání je nedílnou součástí vzdělávacího procesu rozhovor s prof. JUDr. Naděždou Rozehnalovou, CSc., děkankou Právnické fakulty Masarykovy univerzity
ČLÁNKY	9	Vliv nového občanského zákoníku na některé instituty exekučního práva JUDr. Stanislav Pazderka
	16	K čemu je povinnému odklad výkonu rozhodnutí podle § 266 odst. 1 o. s. ř. dobrý? Mgr. Tomáš Behr
	19	Přihlašování pohledávek do exekuce prováděné prodejem nemovitostí JUDr. Pavla Nevěřilová
	23	Úloha znalce v exekučním řízení – 2. část JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M.
ZE ZAHRANIČÍ	31	Evropský příkaz k obstarání účtů k usnadnění vymáhání přeshraničních pohledávek v občanských a obchodních věcech Mgr. Alena Kupilíková, Mgr. Eva Matušincová
Z HISTORIE	36	Výkon rozhodnutí před sto lety na stránkách časopisu Právník JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
JUDIKATURA	40	Z judikatury Ústavního soudu ČR rubriku připravila Mgr. Lucie Mikmeková
RECENZE	45	Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. (P. Hlavsa, R. Dávid, M. Kojan) JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
ZPRÁVY Z KOMORY	47	Profesní profily nových soudních exekutorů Mgr. Ervín Dreiseitel, Mgr. René Mohyla, Mgr. Svatopluk Šústek

Fotografie na titulní straně: MUNI

ABSTRAKTY

JUDr. Stanislav Pazderka

Vliv nového občanského zákoníku na některé instituty exekučního práva

Příspěvek pojednává o dopadech nové občanskoprávní úpravy do civilního procesu, zejména do oblasti exekucí. Úvod článku je věnován nové úpravě katastrálního řízení, kde autor shrnuje, jaká práva se budou zapisovat do katastru nemovitostí po 1. 1. 2014. Samostatné kapitoly jsou věnovány novým právním institutům, které zavádí nový občanský zákoník – přídatnému spoluvlastnictví a substitučnímu jmění. Druhá část příspěvku je věnována vkladovému řízení a jednotlivým procesním situacím při vedení exekuce prodejem nemovitostí, které vedou k zápisům do katastru nemovitostí. Opomíjen není ani režim zániku závad zapisovaných do katastru nemovitostí.

Mgr. Tomáš Behr

K čemu je povinnému odklad výkonu rozhodnutí podle § 266 odst. 1 o. s. ř. dobrý?

Autor v článku hledá odpověď na otázku, která prakticky zatěžuje každého povinného, jenž se domáhá odkladu výkonu rozhodnutí z důvodů sociálních, zejména tehdy, potřebuje-li peníze pro uspokojení potřeb své rodiny. Pro blízkost výkonu rozhodnutí a exekuce se hledání odpovědi vztahuje přiměřeně i na exekuční řízení podle exekučního řádu. Autor dospívá k závěru, že musí existovat vztah mezi rozhodnutím soudu o odkladu výkonu a mezi účinky inhibitoria a arrestatoria, protože jinak by odklad neměl smysl a míjel by se funkcí, kterou mu zákon přiznává. Zároveň se však autor domnívá, že soud musí při rozhodnutí o odkladu zvažovat riziko oprávněného, který může být v horší situaci než na počátku výkonu, a to z důvodu, že se zajištěný majetek povinného uvolní; může se tedy rozplynout a oprávněný již na uspokojení pohledávky nedosáhne. Soud tedy musí o odkladu rozhodovat na základě zjištěného skutkového stavu a riziko oprávněného hodnotit jako základní limit svého rozhodnutí. Autor se ohlíží na některé současné i historické výkladové prameny, u nichž dospívá k závěru, že by měly závěr o systaci účinků inhibitoria a arrestatoria podporovat. Judikatura na dané téma není.

JUDr. Pavla Nevěřilová

Přihlašování pohledávek do exekuce prováděné prodejem nemovitostí

Účelem tohoto článku je shrnout náležitosti přihlášek pohledávek do exekuce prováděné prodejem nemovitostí. Úvodem jsou nastíněna kritéria pro volbu právní úpravy, kterou je třeba v řízení aplikovat. Další část popisuje úpravu přihlášek platnou před 31. 12. 2012, dle které se stále postupuje v exekučních řízeních zahájených před tímto datem. Autorka rovněž odkazuje na některá zásadní soudní rozhodnutí v této oblasti. V části následující pak reflektuje změny provedené zákonem č. 396/2012 Sb., se zaměřením na zařazení pohledávky do skupiny a určení jejího pořadí. Článek se věnuje také způsobu nakládání s neúplnými a opožděnými přihláškami.

JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M.

Úloha znalce v exekučním řízení – 2. část

Praktické zkušenosti při oceňování v souvislosti s exekučním řízením jsou velmi důležité, protože majitel nemovitosti ne vždy dobrovolně umožní znalci prohlídku. Je pak pouze na znalci, aby uplatnil své dovednosti při určování hodnoty posuzované nemovitosti. Znalecká činnost slouží mimo jiné k tomu, aby zabezpečovala pro státní orgány odborné podklady pro rozhodovací činnost. Z toho však nutně nevyplývá, že cílem osob, které znaleckou činnost provádějí, není dosahování zisku. Náklady spojenými se znaleckým posudkem je třeba rozumět takové náklady, které byly účelně vynaložené, a to v souvislosti s podaným znaleckým posudkem, přičemž tato souvislost musí být bezprostřední a musí mít takový vztah ke konkrétnímu znaleckému posudku, že bez vynaložení nákladů by znalecký posudek nebylo možno vypracovat. Na evropské úrovni byla schválena směrnice 2011/7/EU o postupu proti opožděným platbám, která měla být zohledněna v právních řádech členských států do 16. března 2013. Nová úprava je transponována do novely obchodního zákoníku.

KLINICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ JE NEDÍLNOU SOUČÁSTÍ VZDĚLÁVACÍHO PROCESU

ROZHOVOR
S PROF. JUDR. NADĚŽDOU
ROZEHNALOVOU, CSc.,
DĚKANKOU PRÁVNICKÉ
FAKULTY MASARYKOVY
UNIVERZITY

Prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc., (*15. 9. 1955, Kroměříž) působí na Katedře mezinárodního a evropského práva na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, jejíž je děkankou od roku 2007. Na vysoké škole je pedagogem od roku 1979. V roce 1993 se habilitovala na Masarykově univerzitě v Brně jako docent v oboru mezinárodního práva, v roce 2005 byla jmenována na Univerzitě Karlově v Praze profesorem v oboru mezinárodního práva soukromého a obchodního. Je autorkou řady tuzemských a zahraničních publikací v oblasti mezinárodního práva soukromého, obchodního a rozhodčího řízení. Působí rovněž jako rozhodce.

připravila
Petra Báčová
tisková mluvčí Exekutorské komory

V březnu otevřela Právnická fakulta Masarykovy univerzity Kliniku exekutorského práva. Jedná se o unikátní vzdělávací projekt určený studentům práv, na kterém fakulta spolupracuje s Exekutorskou komorou ČR. Jak tento nápad vznikl?

S odpovědí na tuto otázku začnu poněkud zešíroka. Klinické vzdělávání je v současnosti nedílnou součástí vzdělávacího procesu v oboru Právo na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Byť jsme začali s touto formou později než například Právnická fakulta UP v Olomouci, kde pan doktor Tomoszek již v polovině minulého desetiletí otevíral některé kliniky a byl

propagátorem tohoto typu vzdělávání, myslím, že jsme si poměrně záhy našli svou cestu. K tomu nám napomohly i evropské projekty, které fakulta získala. V rámci nich došlo k formování základních parametrů dovednostní výuky, tvorbě různých typů výuky. Vedle klinik je to i simulované jednání, analýza judikatury, detailní uchopení základních právnických dovedností typu schopnost analýzy faktů, použití interpretačních procesů, uchopení argumentací atd. v rámci konkrétní právní disciplíny. Postupně došlo rovněž k vymezení místa dovednostní výuky vůči základnímu vzdělávání v povinných disciplínách. A došlo také k uvědomění si specifík směrem k tomu, kdo je vhodným vyučujícím či osobou působící v těchto předmětech. S kolegy z Exekutorské komory jsme se sešli, obrazně řečeno, na půli cesty. První setkání, které bylo realizováno někdy v polovině roku 2012, již znamenalo diskusi o konkrétních možnostech našich a konkrétních možnostech partnerů.

Samotný realizační proces proběhl rychle?

Ano, mimo jiné také díky tomu, že na naší straně existovala poměrně jasná představa o tom, co očekáváme od odborníků působících v praxi, neboť jsme již měli zkušenosti z jiných klinik. Na straně Komory byla jasná představa o tom, co nám může poskytnout. Poprvé se Klinikum exekutorského práva realizovala na jaře 2013. Nyní je připravována Klinikum pro období jaro 2014. Následně budeme program zřejmě inovovat. A dle informací i rozšiřovat na další semestry. Důvodů je více. Jedná se především o to, že náplň je pro jeden semestr velmi široká. Dále od jara 2014 na fakultě rozšiřujeme předmět Občanské právo procesní o třetí semestr. V něm bude věnována mimořádná pozornost právě exekučnímu právu a také právu úpadkovému. Propojení právně-dogmatického přístupu, který nutně převažuje v povinných předmětech (a prosím, to není nic dehonestujícího, tento přístup je základní pro právní vzdělávání v systému kontinentálního práva), s přístupem klinickým tak pro studenty, kteří se ve své budoucí profesi chtějí věnovat této problematice, představuje významný posun a nespornou komparativní výhodu pro praxi. Pokud ho budou kombinovat ještě s odbornou stáží u exekutora, myslím, že se jejich příprava pro praxi velmi zlepší.

Jak tento projekt hodnotíte?

Stejně jako studenti: výborně. Předmět si klade za cíl seznámit a na praktických případech poukázat na dílčí problémy exekučního práva z pohledu soudu, exekutora, účastníků řízení a dalších zúčastněných subjektů. Je upozorněno na hlubší souvislosti a na "třecí plochy" mezi jednotlivými instituty exekučního řízení, aktuální judikaturu a časté chyby a omyly odborné veřejnosti. Studenti řeší příklady vycházející z praxe a učí se vypracovávat podání na základě reálných podkladů. Kolegové z praxe, kteří zde působí jako lektori (Mgr. J. Kalistová, Mgr. L. Kozlová, Mgr. A. Toman), dokázali zaujmout v tom nejlepší slova smyslu.

Mají studenti o Klinikum exekutorského práva zájem?

Určitě. Vzhledem k tomu, že v těchto předmětech dovednostního typu může být zapsána malá skupina studentů (od 10 do 20), přesahuje zájem studentů možnosti. Proto také máme zájem o další rozšíření Klinikum.

Realizuje Vaše fakulta podobné projekty často? S jakým úspěchem?

Ano, fakulta souběžně realizuje více klinik. Konkrétně s Kanceláří veřejného ochránce práv Právní klinikum ombudsmanské praxe, Právní klinikum diskriminace a rovného zacházení. A s Ligu lidských práv Klinikum mediálního práva a Klinikum zdravotnického práva. Vedle toho existují i podobné projekty s některými advokátními kancelářemi, kdy vznikl určitý mix kliniky a praxe přímo v kanceláři.

Mají tedy Vaši studenti vztah k exekučnímu právu?

No, to bych se asi neodvážila hodnotit. Snad lze pouze říci, že studenti práv, jako budoucí profesionálové v oblasti práva, vnímají právo ve všech jeho rozměrech: od tvorby až po vymáhání. Já sama se věnuji problematice rozhodčího řízení a mezinárodního práva procesního. A nemohu říci, že by studenti obecně projevovali výrazně negativní či výrazně pozitivní vztah k exekučnímu právu. Je zcela normální, že různí studenti nalézají zálibu v různých právních disciplínách.

To, co říkáte, naznačuje, že je zde skutečně poptávka studentů po inovativních přístupech výuky a jejím rozšiřování o nové oblasti práva...

Určitě. Občas studenti ovšem nevědí, co vlastně chtějí. Tady je nutné si uvědomit, že základem je a zůstává právně-dogmatická výuka. Nelze rezignovat na to, že student musí nejprve získat určité množství vědomostí, znalostí a informací tak, aby na nich mohl následně budovat určité myšlenkové procesy. A právě k budování těchto myšlenkových procesů napomáhá dovednostní výuka. Na konferenci, která probíhala na konci listopadu a která se věnovala působení „profesionálů“ ve výuce práva, jeden kolega přirovnal tento typ předmětů či metodu vzdělávání k řidičskému oprávnění: zatímco určité typy předmětů studentům dodávají znalosti, jiné je učí, jak je používat. Pokud jde o inovativní přístupy či novinky, je jich řada. Je těžké některé vyzdvihnout a jiné nechat stranou. Každý z oborů přichází s novými poznatky a jinak to ani nejde. Snad bych jen vyzdvihla poměrně velkou snahu o zprostředkování právních dovednostního typu dovedností interpretační, argumentační či další. Jde jak o inovaci některých předmětů, tak i o podzimní školu právního psaní, realizovanou za pomoci odborníků z J. M. Law School z Chicaga a z Universität Wien. Jednotlivé kurzy v rámci této školy byly zaměřeny na způsoby zpracování právních analýz, na právní psaní, na tzv. „contract drafting“, získání vyjednávacích dovedností či na onu často diskutovanou otázku plagiování.

K čemu je třeba studenty práv vést? Co je podle Vás nejdůležitější?

Právnická fakulta je především institucí vzdělávající budoucí právníky. Právo je základním regulačním systémem moderní společnosti. Jeho funkcí je řešení kolizí ve společnosti, regulace chování subjektů a implementace a podpora hodnot jako je spravedlnost, svoboda, lidská důstojnost a solidarita. To se nesporně promítá i do požadavků na vzdělávání právníků. Tradičně se uvádí předávání znalostí, dovedností a etická výchova. A v tomto by měla být určitá harmonie. Nelze říci, co je nejdůležitější. Je nutné si také uvědomit, že některé hodnoty (spravedlnost, lidská důstojnost, solidarita) však nemůže studentům začít vštěpovat právnická fakulta, ta je může dále formovat. Tyto hodnoty by měli studenti vnímat již ve svých rodinách a ve společnosti.

Máte informace o tom, kolik Vašich absolventů míří do exekuční sféry?

Ne. Na odborné stáže odchází v semestru do pěti studentů. Na druhé straně, vzhledem ke generačnímu nasycení trhu, lze nadneseně říci, že jich odchází tolik, kolik je schopna tato sféra pojmout.

Je dle Vašeho názoru vymahatelnost práva v Česku dostatečná?

To opravdu nevím. Je nesporné, že se zlepšila vymahatelnost pohledávek. Je nesporné, že oproti devadesátým létům, tj. době před úpravou činnosti exekutorů, je situace nesrovnatelná. Ale to nevyovídá nic o celém procesu vymáhání práva. Ten začíná u kvalitní tvorby právních norem, pokračuje v rozhodovací činnosti soudů a teprve na konci stojí exekuce. A nezapomeňme, že se zde bavíme o nucených exekucích. Ty odrážejí stav společnosti. Nesplácení dluhů, ignorace výroků soudů, to vše se odráží až v onom posledním stupni. Na druhé straně se také nemůžeme tvářit, že neexistují excesy a neexistují společnosti přizívající se na celém systému, kdy smyslem není vytvoření pohledávky, ale smyslem je získání nákladů na její vytvoření. To vše je o kultivaci systému. A nástroje pro něj existují.

Komunikuje Právnická fakulta Masarykovy univerzity s profesními organizacemi sdružujícími právníky? Na jaké bázi a s jakými výsledky?

Ano. Na odborné i společenské úrovni. Samozřejmě si lze představit mnohem funkčnější systém. Takový, v rámci něhož bychom si lépe vyměňovali informace či zkušenosti ze vzdělávání budoucích právníků. Určitě je to otázka k budoucímu zamyšlení.

Je pro onen funkční systém podstatná i úroveň základního a středního školství?

Pokud mám hodnotit jejich produkt – studenta –, je jiný než před lety. Něco umí lépe, něco zase hůře. Maturita již není zkouškou dospělosti. To, co jsme považovali za samozřejmé u studentů v minulosti, již dnes samozřejmě není. Těch příkladů by byla celá řada. Snad jen namátkově lze uvést schopnost číst a psát. Tím samozřejmě nemyslím gramotnost. Ale stylistiku. Schopnost načíst určité množství látky a vyhodnotit si informace v textu obsažené. To začíná chybět. Informace, které nejsou digitalizované, studenti velice rádi opomíjejí. Vzdle toho se formuje skupina špičkových studentů, kteří jsou (v dobrém smyslu slova) schopni využít všechny výhody, které jim různé formy mezinárodní spolupráce a již zmíněné inovované metody výuky nabízejí, a mají potenciál stát se vynikajícími právníky. Ale vynikajícího právníka ze studenta nevychová žádná právnická fakulta – ta mu k tomu může vytvořit předpoklady. Vynikajícím právníkem se právník se stane právě až v praxi.

A ještě mi dovoluďte poslední otázku, paní děkanko. Co si myslíte o aktuálně medializovaném tématu jmenování profesorů?

Je otázkou, co tím míníte. Zda odepření jmenování profesorem literárního historika M. C. Putny, „nejjmenování“ profesorů v obvyklém podzimním termínu či obecnější problém týkající se vazby jmenování na pracovní pozici na univerzitě. Hlubší diskusi lze zřejmě vést o onom posledním momentu. Můj vztah je zde poněkud rozporuplný. Na jedné straně stojí dnešní proces přes odborné komise a vědeckou radu, na druhé straně možný proces nastavený konkrétní univerzitou. Každý z procesů má svá pro i proti. Pro první hovoří jistá tradice ve jmenování. Proti zase různé nastavení podmínek na jednotlivých vědeckých radách a v případě tajného hlasování vědeckých rad i jistá nepředvídatelnost. Proti také to, že v některých oborech již může počet profesorů narážet na finanční možnosti fakult. To ovšem není případ právnických fakult, kde naopak generační propad devadesátých let teprve nyní doháníme. Druhá varianta je variantou v našem prostředí novou. Dokáží si představit, že část univerzit je způsobilá nastavit kvalitní podmínky. Nicméně určitě ne všechny. Tento proces asi rychleji povede k jisté degradaci titulu.

VLIV NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU NA NĚKTERÉ INSTITUTY EXEKUČNÍHO PRÁVA

JUDr. Stanislav Pazderka Úvodem

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Písek

Dne 1. ledna 2014 nabývá účinnosti zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále také jen NOZ). Samotný nový kodex však nestojí osamoceně. Již v roce 2012 byl doprovázen dvěma dalšími klíčovými předpisy – zákonem o obchodních korporacích (zák. č. 90/2012 Sb.) a zákonem o mezinárodním právu soukromém (zák. č. 91/2012 Sb.) V letošním roce pak následovala další série zákonů, která buď přímo vytvářela nové instituty procesního práva (zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních) nebo stávající procesní pravidla výrazně měnila. Zákonem č. 293/2013 Sb. byl samostatně novelizován občanský soudní řád. Zákonem č. 303/2013 Sb. pak byly měněny další předpisy, mezi jinými i exekuční řád. Tato množina zákonů vstupuje v účinnost stejně jako hlavní kodex, tedy k 1. 1. 2014.

Následující text se pokouší čtenáři předložit a osvětlit některé nové otázky, které vyplývají z nové právní úpravy a které budou mít přímý dopad i na sféru procesního práva. Text je pak zaměřen na oblast výkonu rozhodnutí (exekuci).

Práva zapisovaná do katastru nemovitostí

Vedle procesních předpisů je vyvolána změna i předpisů povahy správní. Na tomto místě bude poněkud zevrubněji referováno o dopadu reformy civilní legislativy na úsek správy katastru nemovitostí.

Dosavadní roztržštěná úprava katastrálního práva (federální zák. č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných práv k nemovitostem, a zák. č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí ČR), dochází konečně ke svému sjednocení a nahrazuje se jednotným kodexem označeným jako katastrální zákon (zák. č. 256/2013 Sb., dále také jen jako KatZ).

Do katastru nemovitostí byla doposud tradičně zapisována pouze čtveřice věcných práv (ve výčtu níže označeny X). Nově katastrální zákon předpokládá i další věcná či jiná práva nebo právně ujednání, která se budou moci do katastru zapisovat (§ 11):

- a. vlastnické právo (X),
- b. právo stavby (§ 1240 NOZ),
- c. věcné břemeno (X),
- d. zástavní právo (X),
- e. budoucí zástavní právo (§ 1341 NOZ),
- f. podzástavní právo (§ 1390 NOZ),
- g. předkupní právo (X),
- h. budoucí výměnek (§ 2708 NOZ),
- i. přídatné spoluvlastnictví (§ 1223 NOZ),
- j. správa svěřenského fondu (§ 1453 NOZ),
- k. výhrada vlastnického práva (§ 2132 NOZ),
- l. výhrada práva zpětné koupě (§ 2135 NOZ),
- m. výhrada práva zpětného prodeje (§ 2139 NOZ),
- n. zákaz zcizení nebo zatížení (§ 1761, 2128 NOZ),
- o. výhrada práva lepšího kupce (§ 2152 NOZ),
- p. ujednání o koupi na zkoušku (§ 2150 NOZ),
- q. nájem, požádá-li o to vlastník nebo nájemce se souhlasem vlastníka,
- r. pacht, požádá-li o to vlastník nebo pachtýř se souhlasem vlastníka,
- s. vzdání se práva na náhradu škody na pozemku (§ 2897 NOZ).

Do katastru se přitom bude zapisovat nejen vznik, změna či zánik těchto práv, ale i jejich promlčení a uznání jejich existence či neexistence.

Katalog práv zapisovaných do katastru odpovídá tomu, jaká věcná a další práva zná nový občanský zákoník.

Přídatné spoluvlastnictví

Nový občanský zákoník stanoví v § 1227 odst. 1, že podíl na věci v přídatném spoluvlastnictví lze převést jen za součas-

ného převodu vlastnického práva k věci, k jejímuž využití věc v přídatném spoluvlastnictví slouží. Převádí-li se vlastnické právo k takové věci, platí, že se převod vztahuje i na podíl na věci v přídatném spoluvlastnictví.

Věci v přídatném spoluvlastnictví je věc, která náleží společně několika vlastníkům samostatných věcí určených k takovému užívání, že tyto věci vytvářejí místně i účelem vymezený celek a která slouží společnému účelu tak, že bez ní není užívání samostatných věcí dobře možné (§ 1223 odst. 1 NOZu).

Existence přídatného spoluvlastnictví u nemovitých věcí vyplývá z katastru nemovitostí, kde se tento typ věcného práva zapisuje podle § 11 odst. 1 písm. i) KatZ.

Procesní důsledek úpravy spočívá v tom, že na věc v přídatném spoluvlastnictví nelze samostatně vést exekuci nebo výkon rozhodnutí (§ 338 odst. 1 OSŘ). Pokud by přesto takový výkon byl nařízen či byl vydán exekuční příkaz ohledně věci v přídatném spoluvlastnictví, bude zde dán důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. d) OSŘ. Věci v přídatném spoluvlastnictví vždy budou postihovány společně s věcí hlavní (§ 335a odst. 2 OSŘ). Taková věc tak bude ex lege sdílet právní osud věci hlavní. Nadále by se tak neměly stávat případy, kdy byl vydražen pozemek ve vlastnictví povinného, aniž by současně s ním byl vydražen i spoluvlastnický podíl sousedního pozemku, který představoval de facto jediný přístup pro takovou nemovitost.

Při správě nemovité věci proto platí, že výkon rozhodnutí správou nemovité věci, k jejímuž využití slouží věc v přídatném spoluvlastnictví, se vztahuje i na podíl na této věci v přídatném spoluvlastnictví, aniž by přídatné spoluvlastnictví muselo být výslovně popsáno v exekučním příkazu. Výkon rozhodnutí správou nemovité věci nelze nařídit pouze na podíl na nemovité věci v přídatném spoluvlastnictví.

Obdobná právní úprava platí i pro movité věci, postižení závodu a zřízení soudcovského (exekutorského) zástavního práva.

Substituční jmění

Svěřenské nástupnictví (pro účely procesních předpisů je v § 303 OSŘ zvolena legislativní zkratka substituční jmění) představuje nový institut dědického práva upravený v § 1512

a násl. NOZ. Zůstavitel může nařídit, že dědictví má přejít po smrti dědice nebo v určitých jiných případech na svěřenského nástupce jako následného dědice. Lapidárně to lze popsat tak, že dědictví „obkročuje“ jednu generaci, typicky přechází z děda na vnuka, přičemž syn vystupuje jen v roli poživatele. Svěřenské nástupnictví bude mít význam zvláště tehdy, kdy např. následný dědic ještě nemá způsobilost dědit (tedy ještě neexistuje). Dědic zůstavitel tak svěřený majetek pouze opatruje pro budoucí generace.

Předkládaná právní úprava navazuje na § 1521 NOZu, který normuje, že nesevěřil-li zůstavitel při nařízení svěřenského nástupnictví dědici právo s dědictvím volně nakládat, je vlastnické právo dědice k tomu, co nabyl děděním, jakož i k tomu, co nabyl náhradou za zničení, poškození nebo odnětí věci z dědictví, omezeno na práva a povinnosti poživatele. To neplatí, je-li věc z dědictví zcizena nebo zatížena za účelem úhrady zůstavitelových dluhů.

Výkon rozhodnutí (exekuci) tak nebude možno vést na majetek, který povinný nabyt jako dědic dědictvím, které podle nařízení zůstavitele má přejít na svěřenského nástupce jako následného dědice. Smyslem úpravy je ochránit vlastnické právo následného dědice (tedy dědice po dědici) k zůstavitelově majetku. Nařízení zůstavitele podle § 1512 NOZ totiž primárně sleduje zachování majetku ve prospěch následného dědice, který v době nařízení svěřenského nástupnictví ještě vůbec nemusí existovat.

V procesní rovině tato ustanovení nacházejí dvojí právní reflexi:

1. Při nařízení výkonu rozhodnutí (v usnesení a anal. v exekučním příkazu) se nově povinnému ukládá, aby soud (exekutorovi) oznámil, zda nemovitou věc nabyt jako substituční jmění. V takovém případě musí soud sdělit, zda z tohoto titulu je oprávněn s nemovitostí volně nakládat (resp. zda tak byl oprávněn před nařízením výkonu rozhodnutí) a zda jsou v rámci nařízené exekuce vymáhány zůstavitelovy dluhy nebo dluhy související s nutnou správou věcí nabytých jako substituční jmění. Povinný má zákonem uloženo, aby takové skutečnosti doložil příslušnými listinami.
2. Pokud v řízení vyjde najevo (nebo takovou skutečnost povinný doloží), že nemovitost získal jako substituční jmění, výkon rozhodnutí (exekuce) bude muset být zastaven. Z tohoto pravidla však existují dvě výjimky. Exekuce bude moci pokračovat i nadále, pokud:

- a. v exekučním řízení jsou vymáhány zůstavitelovy dluhy, nebo
- b. jsou vymáhány náklady spojené s nutnou správou. V takovém případě se uplatní § 1521 NOZ a exekuce může být na takový majetek vedena i nadále.

Obdobná úprava substitučního jmění se pochopitelně promítá i do ostatních exekučních způsobů:

- přikázáním pohledávky z účtu (§ 303 odst. 3, resp. § 304 odst. 1 OSŘ),
- přikázáním jiné peněžité pohledávky (§ 313 odst. 1, resp. § 317 odst. 3 OSŘ),
- postižením jiných majetkových práv (§ 320 odst. 2, § 320a odst. 3, § 320aa odst. 2, § 320ab odst. 1 a 8 OSŘ),
- prodejem movitých věcí (§ 322 odst. 5, § 324, § 335b odst. 1 a 3 OSŘ),
- postižením podniku (§ 338b odst. 3, § 338c odst. 3, § 338g odst. 4, § 338h odst. 1 a 3 OSŘ).

I pro tyto způsoby exekuce platí, že exekuce bude zastavena, pokud v ní nejsou vymáhány zůstavitelovy dluhy nebo náklady spojené s nutnou správou substitučního jmění.

Vkladový režim

Radikální změnou prochází procesní úprava katastrálního řízení. Dosavadní zákon č. 265/1992 Sb. rozlišoval při zápisu věcných práv mezi vkladovým řízením (§ 2 až 6) a záznamovým řízením (§ 7-§ 8). Platilo přitom, že oběma způsoby bylo možné zapsat do katastru nemovitostí vznik, změnu či zánik věcných práv (vlastnické právo, zástavní právo). Vkladové řízení se však vedlo jen k návrhu účastníků na základě soukromých listin nebo notářských zápisů o dohodě. Záznamem se pak zapisovala tato věcná práva, pokud vznikla, zanikla nebo se změnila na základě rozhodnutí státního orgánu, příklepem ve veřejné dražbě vydržením nebo přírůstkem.

V režimu nového katastrálního zákona již toto rozlišení neplatí a veškerá věcná práva (jejich vznik, či zánik) budou zapisována zásadně **jen ve vkladovém řízení**. Tam, kde do 31. 12. 2013 se tedy vedlo záznamové řízení, budou se od 1. 1. 2014 práva do katastru zapisovat vždy jen vkladem.

Režim záznamu, který doposud fungoval pro zápisy věcných práv na základě rozhodnutí soudního exekutora nebo soudu, nezmezí ani z nové úpravy katastrálního zákona, ve vztahu

LISTINA	TYP ZMĚNY VĚCNÉHO PRÁVA
USNESENÍ O PŘÍKLEPU + OZNÁMENÍ O ZAPLACENÍ NEJVYŠŠÍHO PODÁNÍ (USNESENÍ O PŘEDRAŽKU + OZNÁMENÍ O ZAPLACENÍ PŘEDRAŽKU)	VZNIK VLASTNICKÉHO PRÁVA
USNESENÍ O PŘÍKLEPU + OZNÁMENÍ O ZAPLACENÍ NEJVYŠŠÍHO PODÁNÍ (USNESENÍ O PŘEDRAŽKU + OZNÁMENÍ O ZAPLACENÍ PŘEDRAŽKU)	ZÁNİK: A) PRÁVO ODPOVÍDAJÍCÍ VĚCNÉMU BŘEMENI, VÝMĚNEK, NÁJEMNÍ PRÁVO NEBO PACHTOVNÍ PRÁVO, NEJDE-LI O VĚCNÉ BŘEMENO BYDLENÍ, VÝMĚNEK, JEHOŽ SOUČÁSTÍ JE PRÁVO BYDLENÍ NEBO NÁJEM BYTU ZA PŘEDPOKLADU, ŽE TATO PRÁVA NEBYLA UVEDENA V DRAŽEBNÍ VYHLÁŠCE NEBO NEBYLA NEOZNÁMENA SOUDEM PO ZAHÁJENÍ DRAŽEBNÍHO JEDNÁNÍ, B) VÝHRADA ZPĚTNÉ KOUPE A PŘEDKUPNÍ PRÁVO K VYDRAŽENÉ NEMOVITÉ VĚCI, S VÝJIMKOU PŘEDKUPNÍHO PRÁVA STAVEBNÍKA K POZEMKU NEBO VLASTNÍKA POZEMKU K PRÁVU STAVBY, PŘEDKUPNÍHO PRÁVA VLASTNÍKA STAVBY K POZEMKU NEBO VLASTNÍKA POZEMKU KE STAVBĚ A ZÁKONNÉHO PŘEDKUPNÍHO PRÁVA, C) VÝHRADA ZPĚTNÉHO PRODEJE, ZÁKAZ ZCIZENÍ NEBO ZATÍŽENÍ, VÝHRADA LEPŠÍHO KUPCE, UJEDNÁNÍ O KOUPI NA ZKOUŠKU, VZDÁNÍ SE PRÁVA NA NÁHRADU ŠKODY NA POZEMKU, BUDOUCÍ ZÁSTAVNÍ PRÁVO A BUDOUCÍ VÝMĚNEK
USNESENÍ PODLE § 336L ODST. 4 OSŘ KE KRYTÍ ÚVĚRU NA DOPLACENÍ NEJVYŠŠÍHO PODÁNÍ	VZNIK ZÁSTAVNÍHO PRÁVA
USNESENÍ PODLE § 336L ODST. 4 OSŘ PO MARNÉM UPLYNUTÍ LHŮTY K DOPLACENÍ NEJVYŠŠÍHO PODÁNÍ	ZÁNİK ZÁSTAVNÍHO PRÁVA
USNESENÍ O ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK DOPOSUD ZAJIŠTĚNÝCH VESPOLNÝM ZÁSTAVNÍM PRÁVEM PODLE § 337D ODST. 2	VZNIK ZÁSTAVNÍHO PRÁVA
VYROZUMĚNÍ PODLE § 337H ODST. 2 OSŘ (PO PRÁVNÍ MOCI USNESENÍ O ROZVRHU)	ZÁNİK ZÁSTAVNÍHO PRÁVA
EXEKUČNÍ PŘÍKAZ PODLE § 69A EŘ, KTERÝM SE ZŘIZUJE EXEKUTORSKÉ ZÁSTAVNÍ PRÁVO	VZNIK ZÁSTAVNÍHO PRÁVA
USNESENÍ O ZRUŠENÍ EXEKUČNÍHO PŘÍKAZU PODLE § 69A EŘ, KTERÝM SE ZRUŠUJE EXEKUTORSKÉ ZÁSTAVNÍ PRÁVO	ZÁNİK ZÁSTAVNÍHO PRÁVA
VYROZUMĚNÍ O SKONČENÍ EXEKUCE (§ 46 ODST. 8 EŘ) NEBO USNESENÍ O ZASTAVENÍ PODLE § 55 EŘ	ZÁNİK ZÁSTAVNÍHO PRÁVA
JE-LI SOUČÁSTÍ ZÁVODU NEMOVITOST, PAK VYROZUMĚNÍ O TOM, KDO JE VYDRAŽITELEM ZÁVODU (§ 338ZL ODST. 2 OSŘ)	VZNIK VLASTNICKÉHO PRÁVA
JE-LI SOUČÁSTÍ ZÁVODU NEMOVITOST, PAK VYROZUMĚNÍ O TOM, ŽE ZÁSTAVNÍ PRÁVA PŮSOBÍ PROTI VYDRAŽITELI NEBO ŽE ZANIKLA (§ 338ZL ODST. 2 OSŘ)	ZÁNİK ZÁSTAVNÍHO PRÁVA

k exekučnímu řízení však nebude mít žádný význam. V § 19 je tento typ záznamu vyhrazen pro specifickou skupinu zápisů, kdy záznamem se do katastru bude zapisovat – příslušnost organizačních složek státu a státních organizací hospodařit s majetkem státu, právo hospodařit s majetkem státu, správa nemovitostí ve vlastnictví státu, majetek ve vlastnictví územního samosprávného celku předaný příspěvkové organizaci k hospodaření etc.

Záznamem se tak nově zapisují pouze práva odvozená od vlastnického práva (§ 6 zákona). Nelze tak již zapsat vznik, zánik nebo změnu např. vlastnického nebo zástavního práva.

Vkladové listiny

Z hlediska exekučního řízení se nová úprava katastrálního práva bude týkat všech rozhodnutí (nebo potvrzení) soudního

exekutora, kterými dochází ke vzniku, změně či zániku věcných práv, nejčastěji práva vlastnického nebo zástavního.

Jedná se zejména o tyto typy listin: viz tabulka výše.

Průběh vkladového řízení

Exekutor vyhotoví listinu (v dikci katastrálního zákona se jedná o vkladovou listinu). Taková listina může být vyhotovena i v elektronické podobě, zákon však ukládá, aby byla **opatřena kvalifikovaným časovým razítkem** (§ 7 odst. 1 KatZ). Nově tak nebude dostačovat, aby byla pouze podepsána zaručeným elektronickým podpisem, ale bude muset obsahovat i údaj o kvalifikovaném časovém razítku.

Doručením vkladové listiny příslušnému katastrálnímu úřadu bude zahájeno vkladové řízení ex lege (§ 14 odst. 2). Katastrál-

ní úřad tak zahájí vkladové řízení i bez návrhu na vklad či bez nějaké další průvodní listiny. Ustanovení představuje jedinou výjimku z obecného principu, že vkladové řízení se zahajuje toliko k návrhu účastníka řízení.

Pro zahájení vkladového řízení podle § 14 odst. 2 KatZ se tak bude vyžadovat pouze předložení příslušné vkladové listiny (rozhodnutí nebo potvrzení o právu vydané exekutorem), nikoliv však návrh na vklad. Ustanovení je tak nutno vykládat jako výjimku k § 15 odst. 1, kdy vkladová listina nebude tvořit přílohu návrhu na zahájení řízení.

Účastníky vkladového řízení budou **jen osoby, o jejichž právu se jedná**, tedy např. v případě změny vlastnictví v důsledku provedené dražby budou účastníky řízení povinný jakožto dosavadní vlastník a vydražitel (předražitel) jakožto nový vlastník. V případě zřízení exekutorského zástavního práva budou účastníky vkladového řízení povinný jakožto vlastník nemovitosti a oprávněný jakožto zástavní věřitel. **Soudní exekutor účastníkem řízení o povolení vkladu práva nebude** (a contr. § 13 KatZ).

Platí zároveň, že okruh účastníků vkladového řízení, na jejichž základě byla vydána vkladová listina, se bude lišit od okruhu účastníků tak, jak je vymezil katastrální zákon. Pokud se tedy usnesení o příklepu doručuje oprávněnému (popř. těm, kdo do řízení přistoupili jako další oprávnění), povinnému a vydražiteli, účastníkem vkladového řízení před katastrálním úřadem bude pouze povinný (jakožto ten, jehož vlastnické právo zaniklo) a vydražitel (jakožto ten, jehož vlastnické právo vzniklo). Oprávněný, který figuruje jako účastník exekučního řízení, nebude mít v řízení před katastrálním úřadem postavení účastníka takového správního řízení.

S ohledem na to, že vkladová listina, která bude podkladem pro zápis práva do katastru nemovitostí, je veřejnou listinou, omezuje se v § 17 odst. 2 KatZ i rozsah přezkumné činnosti. Katastrální úřad ve vkladovém řízení bude zkoumat jen to, zda vkladová listina:

- a. splňuje náležitosti listiny pro zápis,
- b. její obsah odůvodňuje vklad,
- c. vklad navazuje na dosavadní zápisy v katastru.

V případě, že na vkladové listině nebudou uvedeny všechny potřebné údaje, které mají být předmětem zápisu, nebude katastrální úřad již vyzývat vyhotovitele listiny (soud, exekutora), ale přímo účastníky řízení, aby listinu řádně doplnili. Pokud tak neučiní, bude vkladové řízení zastaveno (§ 15 odst. 3) a k zápisu nedojde.

Odpovědnost za provedení zápisu se tak primárně přesouvá ze soudu (exekutora) na účastníka řízení, v jehož zájmu je takový zápis prováděn. Pokud katastrální úřad nemá zákonnou povinnost informovat vyhotovitele listiny (soud, exekutora) o tom, zda zápis byl, či nebyl proveden, přesouvá se odpovědnost plně do rukou účastníka řízení (typicky vydražitele). Bude tedy na něm, aby o provedení zápisu usiloval, resp. aby vykonal potřebnou součinnost vyžadovanou katastrálním úřadem.

O tom, že ohledně nemovitosti probíhá vkladové řízení, tedy, že právní poměry jsou dotčeny změnou (tzv. plomba), musí nově katastrální úřad informovat vlastníka (dosavadního vlastníka). Tato povinnost se nově bude týkat i vkladových řízení vedených ex lege, tedy na základě listiny vyhotovené exekutorem. Vklad práva je přitom možné povolit teprve po uplynutí 20 dnů ode dne odeslání takové informace.

Pokud tedy exekutor doručí katastrálnímu úřadu pravomocné usnesení o příklepu a oznámení o doplacení nejvyššího podání vydražitelem, katastrální úřad bude muset po zahájení řízení informovat povinného jakožto vlastníka nemovitosti, že jsou dotčeny právní poměry k nemovitosti a teprve poté, kdy uplyne dvacetidenní lhůta, může úřad rozhodnout o povolení vkladu vlastnického práva.

Proti rozhodnutí o povolení vkladu není přípustný žádný opravný prostředek ani žaloba podle části páté OSŘ.

Nově po rozhodnutí o vkladu práva bude katastrální úřad vyrozumívat všechny účastníky vkladového řízení (tedy např. povinného a vydražitele), že vklad byl proveden (§ 18 odst. 3). Lze tak předpokládat, že oproti stávajícímu stavu, kdy tyto změny probíhaly v režimu záznamu, tedy ve zkráceném neformálním řízení, lze od 1. 1. 2014 očekávat značné prodloužení doby, než výše uvedené listiny budou moci být do katastru nemovitostí intabulovány.

Vkladové řízení zahájené bez návrhu je prosto správních poplatků.

Režim poznámky

Stejně jako v § 9 zák. č. 265/1992 Sb. představuje poznámka takový typ zápisu, kterým se zapisují významné informace tý-

kající se evidovaných nemovitostí nebo v katastru zapsaných vlastníků a jiných oprávněných. Poznámkou zásadně nelze do katastru nemovitostí zapsat údaj o věcném právu o právu ujednaném jako věcné právo nebo o nájmu či pachtu.

Poznámka se zapisuje a vymazává z katastru nemovitostí na základě rozhodnutí nebo oznámení exekutora, soudu, správce daně, vyvlastňovacího úřadu, insolvenčního správce nebo dražebníka.

Zákon rozlišuje mezi poznámkami k nemovitosti a poznámkami k osobě. Pro účely exekučního řízení se ve formě **poznámky k nemovitosti** zapisují tyto listiny:

- a. exekuční příkaz ke správě nemovitosti,
- b. exekuční příkaz k prodeji nemovitosti,
- c. exekuční příkaz k postižení obchodního závodu,
- d. usnesení o pokračování vedení exekuce správou obchodního závodu, usnesení o nařízení prodeje obchodního závodu v dražbě,
- e. usnesení o dražební vyhlášce o prodeji nemovitosti.

Jako **poznámka k osobě vlastníka** se zapisuje jediný údaj – vyrozumění o zahájení exekuce, pokud povinným není stát nebo územní samosprávný celek (§ 25 odst. 1 písm. a) KatZ).

Pro zápis poznámky do katastru nemovitostí zákon zároveň výslovně stanoví, že rozhodnutí orgánu veřejné moci, které se tímto způsobem zapisuje, nemusí být opatřeno doložkou právní moci ani doložkou vykonatelnosti (§ 22 odst. 2 KatZ).

Věcná práva váznoucí na nemovitosti

V souvislosti s rozšířením rejstříku věcných a jiných práv zapisovaných do katastru, který je uveden v bodě 3 tohoto článku, musí procesní předpisy řešit situaci, jak se taková práva chovají v rámci výkonu rozhodnutí, resp. zda v průběhu exekuce prodejem nemovité věci budou zanikat, či nikoliv.

Zákon výslovně ukládá povinnému, aby soud informoval o tom, zda na nemovitosti nevázne výhrada zpětné koupě, věcné břemeno, výměnek, nájemní nebo pachtovní právo. Na rozdíl od dosavadní úpravy, která tuto informační povinnost ukládá obecně, tak povinný nově musí učinit jen ohledně práv, která nejsou zapsána v katastru nemovitostí.

Práva (závady) váznoucí na nemovité věci si soud ex offi musí zjistit sám z katastru nemovitostí postupem podle § 335b odst. 2 OSŘ. U zapsaných závad povinný informační povinnost nemá.

Neoznámením těchto práv odpovídá povinný (společně s manželem, jde-li o věc ve společném jmění) za způsobenou škodu.

Vedle zákazu nakládat s nemovitou věcí se nově povinnému zakazuje činit i následující právní jednání – odmítat nemovitou věc, pokud ji koupil na zkoušku, nebo se vzdávat práva domáhat se náhrady škody vzniklé na pozemku.

Obojí zákazy reagují na nově zavedené instituty hmotného práva – koupě na zkoušku podle § 2150 NOZ a vzdání se práva domáhat se škody na pozemku podle § 2897 NOZ.

Zánik práv při dražbě nemovitostí

Exekuční řízení má klíčový význam i pro zánik těchto práv. Oproti strohé úpravě dosavadního § 336m odst. 5 OSŘ se zánik práv nově řeší v tomto ustanovení podrobněji. Zákon přitom rozlišuje, zda právo zaniká vždy (1.), nikdy (2.) nebo s výhradou (3.).

Dnem, kdy se vydražitel (předražitel) stal vlastníkem

1. vždy zaniká

- a. výhrada zpětné koupě,
- b. předkupní právo neuvedené v bodě 2 písm. a) až d),
- c. výhrada zpětného prodeje,
- d. zákaz zcizení nebo zatížení,
- e. výhrada lepšího kupce,
- f. ujednání o koupi na zkoušku,
- g. vzdání se práva na náhradu škody na pozemku,
- h. budoucí zástavní právo,
- i. budoucí výměnek.

Vesměs tak vždy příklepem nebo předražkem budou zanikat veškerá vedlejší ujednání vyplývající z kupní smlouvy, resp. ujednání o budoucím právu (písm. h) a i),

2. nikdy nezaniká

- a. předkupní právo stavebníka k pozemku,
- b. předkupní právo vlastníka pozemku k právu stavby,

- c. předkupní právo vlastníka stavby k pozemku nebo vlastníka pozemku ke stavbě
- d. zákonné předkupní právo,
- e. věcné břemeno bydlení
- f. nájem bytu,
- g. výměnek, jehož součástí je právo bydlení.

Úprava výrazně posiluje v některých případech postavení osoby, pro kterou svědčí předkupní právo. Úprava vzájemného předkupního práva mezi pozemkem a stavbou (písm. a) až c) sleduje obecný princip hmotného práva uvedený v § 506 odst. 1 NOZ, tedy, že stavba je součástí pozemku.

Zákonné předkupní právo doposud svůj procesní odraz v OSŘ nemělo a přistupovalo se k němu jako k předkupnímu právu zřízenému či založenému jinak. Nově bude takové právo přetrvávat i přes dražbu a bude zatěžovat i vydražitele nebo předražitele.

Zákonné předkupní právo je de lege lata např. v § 61 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v § 13 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, nebo v § 101 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon),

3. zaniká s výhradou oznámení

- a. věcné břemeno,
- b. výměnek,
- c. nájemní právo,
- d. pachtovní právo.

Oním zánikem s výhradou oznámení lze chápat stav, kdy k zániku dojde tehdy, pokud nebyla uvedena v dražební vyhlášce nebo pokud ji soud neoznámil účastníkům dražby před zahájením dražebního jednání podle § 336i odst. 2 písm. b) OSŘ. Pokud ale v řízení taková závada najevo vyšla, vydražitele (předražitele) budou zatěžovat i nadále a zanikat nebudou.

K zániku práv dochází ke dni, kdy se vydražitel (předražitel) stal vlastníkem nemovité věci (§ 336l odst. 2 OSŘ), pouze u zemědělského pachtu dojde k zániku vždy jen ke dni 1. 10. kalendářního roku, tedy ke konci pachtovního roku (§ 2339 odst. 2 NOZ).

Pro pořádek je vhodné uvést, že i nadále zůstala zachována možnost soudu rozhodnout o zániku nájemního práva (pachtovního práva, výměnku nebo věcného břemene) postupem

podle § 336a odst. 2 OSŘ. Pokud tedy soud v rámci usnesení o ocenění rozhodne o zániku některé z těchto práv, mohou být na základě této skutečnosti vymazána i práva uvedená zde pod bodem 2 písm. e) až g) a pod bodem 3.

Podmínky, za kterých je možné k rozhodnutí o zániku těchto práv rozhodnout, jsou obdobné, jako tomu bylo již v zákoně č. 396/2012 Sb., a novela je modifikuje takto:

- a. nájemné či pachtovné, případně poměrná část výnosu z věci zcela nepřiměřená nájemnému či pachtovnému, případně poměrné části výnosu z věci v místě a čase obvyklé nebo je-li věcné břemeno či výměnek zcela nepřiměřený výhodě oprávněného, a zároveň
- b. toto právo výrazně omezuje možnost prodat nemovitou věc v dražbě.

Závěrem

Nový občanský zákoník představuje poměrně razantní zásah jak do civilního procesu, tak do procesu správního. Do exekučního řízení tím vstupuje poměrně razantní nová skupina věcných práv, jejichž režim je v různých fázích exekučního řízení často odlišný.

Mimořádnou pozornost budou zasluhovat některá vedlejší ujednání při kupní smlouvě, která se nově zapisují do katastru nemovitostí, jako je výhrada lepšího kupce, výhrada práva zpětné koupě nebo výhrada vlastnického práva. Otázkou zejména bude, jak se tyto výhrady mohou střetnout s principem generálního inhibitoria podle § 44a EŘ, kdy procesní strana neobtěžovaná tímto omezením začne takovou výhradu uplatňovat.

K ČEMU JE POVINNÉMU ODKLAD VÝKONU ROZHODNUTÍ PODLE § 266 ODST. 1 O. S. Ř. DOBŘÝ?

Mgr. Tomáš Behr Vymezení otázky

soudce Okresního soudu v Benešově

V praxi se lze setkat s návrhy povinných na odklad výkonu rozhodnutí nebo exekuce z různých důvodů. Pro exekuční řízení se použije úprava § 266 odst. 1 o. s. ř. přiměřeně (§ 52 odst. 1 e. ř.), ačkoli pro exekuční řízení platí speciální úprava podle § 54 e. ř. Je tomu tak z důvodu, že exekuční řád obsahuje pouze dva důvody odkladu exekuce v případě, že je u exekutora složena jistota ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce (§ 54 odst. 5 e. ř.), a v případě, že lze očekávat, že exekuce bude zastavena (§ 54 odst. 6 e. ř.; obdoba § 266 odst. 2 o. s. ř.).

Vzniká pak otázka obsažená v názvu článku. Co vlastně odklad pro účastníky znamená, v čem jim ulehčuje, nebo přitěžuje? Exekuční řád na ni v § 54 odst. 2, 3 odpovídá tak, že po dobu odkladu, jakož i po dobu, po níž se o odkladu rozhoduje, nečiní exekutor žádné úkony směřující k provedení exekuce. Občanský soudní řád obecně k účinkům odkladu ničeho neuvádí, u jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí stanoví zvláštní účinky jen u některých ze způsobů výkonu, tak u srážek ze mzdy nutí plátce, aby srážky neprováděl od dne, kdy mu došlo usnesení o odkladu /varianta pro odklad podle § 266 odst. 1 o. s. ř./, anebo aby sice srážky prováděl, ale nevyplácel je oprávněnému /varianta pro odklad podle § 266 odst. 2 o. s. ř./. Je-li výkon prováděn příkázáním pohledávky z účtu, má odklad podle § 308/1 o. s. ř. ten účinek, že peněž. ústav výkon neprovede. Pro správu nemovitostí žádný zvláštní účinek odkladu stanoven není. V případě prodeje věci (i podniku) zvl. úprava účinků odkladu stanovena není. V případě zřízení soudcovského zástavního práva se odklad přímo vylučuje. Při uspokojení práv na nepeněžitě plnění zákon také nestanoví zvláštní účinek odkladu.

Úvahy autora

K zodpovězení otázky je nutné rozpoznat vliv odkladu na **účinky spojené s nařízením výkonu (exekuce)**. Ve výkonu rozhodnutí jsou tyto účinky stanoveny pro každý způsob zvláště: ztráta mzdy při srážkách (§ 282/3 o. s. ř.), ztráta výběru a nakládání peněz z účtu (§ 304/3 o. s. ř.), při postižení podílu povinného v obch. spol. zákaz převodu (§ 320aa/1a o. s. ř.), při správě nemovitostí zákaz převodu a zákaz příjmu užitků (§ 320d a), b) o. s. ř.), při prodeji věcí zákaz nakládání se sepsanými věcmi, nebo zákaz převodu či zatížení nemovitosti (§ 324, § 335b/1a) o. s. ř.), při prodeji podniku zákaz převodu nebo zatížení (nebo s věcmi, právy n. jinými maj. hodnotami, § 338b/1 a), c) o. s. ř.).

Pozastavuje odklad po dobu své účinnosti zmíněné účinky zákazů, spojených s doručením usnesení o nařízením výkonu (exekuce) povinnému? Pokud je odpověď záporná, pozbývá odklad praktických účinků pro povinného, neboť primární smysl odkladu směřuje k ochraně povinného, v jeho složité sociální situaci, kdy by neprodlený výkon zasáhl jeho rodinu (§ 266/1 o. s. ř.). A proč? Protože nebude-li moci vybrat peněžní prostředky z účtu nebo neposkytne-li mu zaměstnavatel mzdu bez srážek, nebude mít dostatek prostředků k uspokojení potřeb. Z uvedené příčiny si bude muset zajistit zdroj příjmu jinak, např. úvěrem s vícenáklady úroku, poplatků, zajištění, apod.

Ačkoli uvedené důvody pro oprávněného podstatné nejsou, a je tím účastníkem, který může poukázat na skutečnost, že on je právě tím účastníkem, jenž v důsledku prodlení povinného doplácí časovým i finančním nákladem na vykonávací (exekuční) řízení, zůstává **otázka izolace rizika oprávněného** pro tento článek klíčová. Odpověď, zda má ochrana rizika oprávněného před újmou povinného vždy přednost, podle názoru autora ze zákona dovodit nelze, naopak ze znění § 266 odst. 1 o. s. ř. lze prostým jazykovým výkladem zjistit povinnost soudu zvážit obě protichůdné stránky.

Řízení o odkladu představuje vyřešení střetu dvou zákonem chráněných zájmů, jak uspokojení zájmu oprávněného, tak zachování základní majetkové možnosti povinného uspokojit nezbytné potřeby rodiny. Požadavek časové meze odkladu vychází z myšlenky, že uspokojení oprávněného nelze oddalovat donekonečna. Nastíněné vyvažování má původ **v principu přiměřenosti** (nezbytně nutného zásahu/omezení zájmů účastníků) podle čl. 1 Ústavy ČR, jako součásti výbavy právního státu, který nemá mechanicky negovat zájmy povinného, ani přeceňovat favorizovaného oprávněného. Důvodnost odkladu se musí zjistit **dokazováním**, shodně jako riziko pro oprávněného.

Jak je tedy možné, že by zákon na jedné straně ponechal poměření hypotéz podle § 266 odst. 1 o. s. ř. na soudu a jeho komplexním vyhodnocení důkazů, a na straně druhé by ponechal v platnosti účinky zákazu nakládání, převodu a zatížení z moci zákona, aniž by k nim soud mohl přiřadit přezkoumatelné závěry dokazování a svého hodnocení? Takový závěr je nelogický, protože soudce zvažující odklad by od počátku věděl, že účinky inhibitoria a arrestatoria nepozastaví a že tím povinnému neumožní dostat se k té části majetku, kterou potřebuje pro svou rodinu. Odklad by byl od počátku neúčelný.

V praxi leckdy uplatňovaný názor rozděluje účinky odkladu a účinky nařízení a zastavení výkonu (exekuce) zvláště; odklad vytváří podle zastánců tohoto názoru jakousi mezifázi účinků, o níž je jisté jen, že třetí osoby, které disponují s majetkem (mzdou, penězi na účtu, apod.), jej nevyplatí oprávněnému. Tato filosofie nachází účinky odkladu teprve poté, co je zajištěna ochrana oprávněného; nachází tedy zbytek účinků až po zajištění oprávněného. Potřebami povinného se tento výkladový proud nezabývá, resp. odkazuje povinného na jiné majetkové zdroje, než ty, které jsou postiženy účinky inhibitoria. V drtivě většině případů je však povinný nemá.

Dva komentáře a historické ohlédnutí

Judikatura, která by řešila uvedený střet, publikována nebyla. Co se týče odborné literatury, lze čerpat především ze dvou komentářů:

1. Sice starší, avšak vynikající práci autorů Handla V. a Ruběše J., kteří komentují původní pojem odkladu, inhibitoria a arrestatoria takto: „Provádění výkonu rozhodnutí musí být rychlé. Avšak rychlé nucené uskutečňování práva oprávněného by mohlo někdy značně ohrozit povinného nebo i práva třetích osob. Potřeba ochrany těchto subjektů někdy vyžaduje, aby nebylo právo oprávněného nuceně uskutečňováno ihned, tedy aby se po určitou dobu s dalším prováděním výkonu sečkalo, až ohrožení pomine. Jaké účinky má odklad výkonu, zákon obecně neupravuje. Vychází však z toho, že soud v dalších úkonech směřujících k vynucení splnění nepokračuje proti povinnému do doby soudem stanovené, že však zásadně dosud vykonané úkony – ať soudem nebo třetími osobami – se neruší (241). Jde-li o výkon k vymožení zaplacení peněžité pohledávky, není odklad možný po provedeném zpeněžení, má-li být proveden rozvrh výtěžku mezi několika oprávněných, a to ani z důvodu odst. 1, ani odst. 2 (247). Je-li povolen odklad výkonu podle § 266 odst. 1 o. s. ř. (tj. ze sociálních důvodů...), je třeba, aby po dobu trvání odkladu nebyly srážky vůbec prováděny. Jinak by totiž povolený odklad tíživě postavení povinnému

neulehčoval a mjel by se účinkem. Povoláním odkladu podle § 266 odst. 1 odkládá se účinnost arrestatoria i inhibitoria na dobu trvání odkladu, a to pro celý nařízený výkon (361).¹

2. Novodobý renomovaný komentář Drápala L. a Bureše J. uvádí ke zkoumanému tématu, že „zablokované peněžní prostředky nelze vypořádat, dokud nebude výkon roz. proveden, nebo zastaven (2372), dále že předcházet nepříznivým a později již mnohdy neodčinitelným následkům neprodleného výkonu má odklad (2210). Odkladem provedení výkonu rozhodnutí nesmí být oprávněný vážně poškozen. Soud si musí v každém jednotlivém případě srovnat následky jak povinného, tak oprávněného (2212). V případě odkladu podle § 266/1 o. s. ř. a § 289/1 o. s. ř. přestane plátce provádět srážky a vyplácí mzdu v plném rozsahu. Povoláním odkladu podle § 266/1 o. s. ř. se odkládá účinnost arrestatoria a inhibitoria na dobu trvání odkladu. Naproti tomu podle § 289/2 o. s. ř. deponuje (2333).“ U § 308 spojuje s dotčením arrestatoria a inhibitoria až zastavení výkonu rozhodnutí (2385).²

Starší právní prameny odkladu výkonu rozhodnutí (exekuce) zněly buď podobně jako dnešní ustanovení § 266 o. s. ř., anebo upravovaly zásady odkladu velmi podobně, jak dnes dovozuje literatura a judikatura³. Ačkoli ani starší právní úprava neobsahuje přímé odpovědi na zkoumanou otázku, lze z textu tehdy platných pravidel poznat, že instituce odkladu zůstává prakticky přes 100 let neměnná a že přenechávala úvahy o odkladu na soudním rozhodnutí.

- Podle § 443 a 444 z. č. 142/1950 Sb., občanského soudního řádu platilo, že soud může na návrh dlužníka odložit exekuci zejména na jeho osobní majetek, je-li toho naléhavě třeba v zájmu dlužníka, který bez své viny nemůže splnit závazek, a lze-li podle okolnosti pokládat vůči vymáhajícímu věřiteli za spravedlivé, aby se vymáhání nároku odložilo. Soud může z úřední povinnosti nebo na návrh částečně nebo úplně odložit exekuci, jsou-li uplatňovány takové okolnosti, které mohou mít za následek její částečné nebo úplné zrušení. Odložení exekuce může soud učinit závislým na složení přiměřené jistoty.
- Podle § 44 z. č. 79/1896 Sb., exekučního řádu platilo, že odložení exekuce ne budiž povolováno, když exe-

kuce počata nebo dále vedena býti může, aniž by s tím pro toho, který za odložení žádá, spojeno bylo nebezpečství majetkové újmy nenahraditelné nebo těžce napravitelné. Jestliže by odklad exekuce mohl ohroziti uspokojení věřitele vymáhajícího, soud může povolení odkladu na tom učiniti závislé, aby dlužník zřídil jistotu. Jestliže teprve po povolení odkladu nastanou okolnosti, které takoveto ohrožení činí pravdě podobno, tedy tomu, k jehož žádosti odklad byl povolen, může k návrhu uloženo býti, aby do určené lhůty dal jistotu, jinak by v exekuci opět bylo pokračováno. Když soud odklad povoluje, má doložiti, na jak dlouho exekuce se odkládá. V odloženém řízení exekučním bude opět pokračováno toliko k návrhu, leč by pro jednotlivé případnosti něco jiného bylo nařízeno.

Závěr

Pokud autor porovnal úvahy s popsanými komentářovými závěry a zčásti se starší právní úpravou, dospívá k závěru, že reálný účinek odkladu připisuje především soud svým rozhodnutím, jenž musí vážit protipól zájmů účastníků výkonu rozhodnutí (exekuce); možná proto zákonodárce zcela jasně nevymezil systaci účinků arrestatoria a inhibitoria, protože si byl jist, že by takové řešení praxi ublížilo. Ke správnému nastavení odkladu, a tím i k dotčení protichůdných účinků, je nutné zvážit konkrétní okolnosti případu.

Seznam literatury:

- Handl V., Rubeš J. a kol.: Občanský soudní řád, komentář, II. Díl, Praha, Panorama, 1985, 1. vyd.*
Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
Rozhodnutí Nejvyššího soudu č. R 21/1981 k obecným otázkám odkladu rozhodnutí Nejvyššího soudu z 26. 8. 1998 zn. 21Cdo 576/98

¹ Handl V., Rubeš J. a kol.: Občanský soudní řád, komentář, II. díl, Praha, Panorama, 1985, 1. vyd.

² Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

³ Např. rozhodnutí Nejvyššího soudu č. R 21/1981 k obecným otázkám odkladu, nebo rozhodnutí téhož soudu z 26. 8. 1998 zn. 21Cdo 576/98 k rozdílu mezi důvody odkladu podle § 266 odst. 1 a 2 o. s. ř.

PŘIHLAŠOVÁNÍ POHLEDÁVEK DO EXEKUCE PROVÁDĚNÉ PRODEJEM NEMOVITOSTÍ

JUDr. Pavla Nevěřilová

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Šumperk
JUDr. Jiřího Petruně

Exekuce vedená na majetek povinného je procesní institut, jehož primárním cílem je uspokojení pohledávky toho věřitele, na jehož návrh bylo exekuční řízení zahájeno (oprávněného). To platí beze zbytku i při provádění exekuce prodejem nemovitostí povinného, avšak v rámci tohoto způsobu provádění exekuce se i další věřitelé povinného (popřípadě manželky povinného, jsou-li exekucí postiženy nemovitosti patřící do společného jmění manželů a vznikla-li pohledávka za trvání manželství)¹, jejichž pohledávka byla přiznána vykonatelným rozhodnutím nebo zajištěna zástavním právem k prodávané nemovitosti, mohou domáhat uspokojení svých pohledávek. Podmínkou je uplatnění takové pohledávky řádnou a včas podanou přihláškou. Obsahové náležitosti přihlášek a způsob jejich posuzování se i v exekučním řízení řídí ustanoveními občanského soudního řádu, přičemž tato úprava byla poměrně výrazně změněna novelou zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) provedenou zákonem č. 396/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013.

S odkazem na přechodná ustanovení zmíněné novely se řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle dosavadních předpisů (čl. II zákona č. 396/2012 Sb., bod 1). Význam citovaného ustanovení není jednoznačný, nicméně praxe se z převážné části přiklonila k názoru, že zahájením řízení se rozumí zahájení exekučního řízení jako celku. Tudíž pokud byl návrh na nařízení exekuce podán před 31. 12. 2012, bude se až do skončení exekuce celé řízení řídit právní úpravou platnou před provedenou novelou. Toto pojetí je poměrně přehledné i pro věřitele, neboť je-li dražební vyhláška (případně další dokumenty, na jejichž základě se věřitel o provádění exekuce prodejem nemovitosti dozví) označena číslem jednacím, kde za lomítkem je jako dvojčíslí kalendářního roku uvedeno číslo 12 a nižší, bude se přihláška pohledávky a její posouzení řídit dle úpravy platné do 31. 12. 2012.

¹ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 458/2007.

Novela exekučního řádu, provedená zákonem č. 303/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014, pak obsahuje následující přechodné ustanovení: „Exekuční příkaz vydaný po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. v řízeních zahájených před nabytím účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. se řídí zákonem č. 120/2001 Sb., ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb.“² Logickým výkladem uvedeného přechodného ustanovení společně s ustanovením § 47 exekučního řádu, dle kterého má exekuční příkaz účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu, lze dovodit, že volba právní úpravy má dopad nejen na vydání exekučního příkazu, ale následně na „celé řízení“ vedené zvoleným způsobem dle vydaného exekučního příkazu. V případě exekuce vedené prodejem nemovitostí tedy příslušný právní režim ovlivní i přihlašování pohledávek.

Bdělý věřitel, který svou přihlášku bude chtít prizpůsobit odpovídající právní úpravě, pak bude muset pátrat po datu vydání exekučního příkazu (lze doporučit výpis z katastru nemovitostí, kde je exekuční příkaz zapsán i s uvedením dne vydání).

Jelikož exekuční prodej nemovitostí je zpravidla během dlouhou trať, budeme se ještě po nějakou dobu setkávat s prodejem nemovitostí nařízeným „postaru“ (tj. dle režimu platného do 31. 12. 2012). A protože i v těchto řízeních působí řadě věřitelů potíže zaslat řádnou přihlášku, je vhodné nejprve shrnout úpravu platnou před novelou provedenou zákonem č. 396/2012 Sb., a rovněž zmínit některá soudní rozhodnutí dotýkající se této problematiky.

Přihlášky pohledávek do řízení zahájených před 31. 12. 2012

Náležitosti přihlášek upravuje ustanovení § 336f o. s. ř., dle kterého smí věřitel, který má pohledávku zajištěnou zástavním právem k prodávané nemovitosti anebo který má proti povinnému pohledávku přiznanou rozhodnutím, smírem nebo jiným titulem uvedeným v § 274 (dále jen „vymahatelnou pohledávku“), tuto pohledávku do řízení prodejem nemovitostí přihlásit. Svou další pohledávku může přihlásit též oprávněný

(resp. další oprávněný dle ust. § 335 odst. 2 o. s. ř.), ovšem z předpokladu, že tato pohledávka byla přiznána rozhodnutím po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebo že se jedná o pohledávku zajištěnou zástavním právem (bez časového omezení)³.

Přihláška musí kromě obecných náležitostí podání dle § 42 odst. 4 o. s. ř. obsahovat výši pohledávky a jejího příslušenství, jejíhož uspokojení se věřitel domáhá. Neuvedení této povinné náležitosti má ten důsledek, že se k přihlášce nepřihlíží (a to v rozsahu, v jakém nebyla splněna povinnost tvrzení, tudíž není-li v přihlášce uvedeno příslušenství, nebude se přihlížet pouze k této části pohledávky).

Literatura i judikatura se shodují v názoru, že nedostatek povinných náležitostí není důvodem k postupu dle § 43 o. s. ř.,⁴ tedy že se neuplatní odstraňování vad přihlášky. Má se za to, že věřitelé byli dostatečně poučeni již v dražební vyhlášce.

Nepřihlíží se rovněž k přihlášce nesrozumitelné, nejasné a dále k přihlášce nepodložené kvalifikovanými listinami,⁵ neboť povinností věřitele je doložit k přihlášce listiny prokazující, že jde o vymahatelnou pohledávku nebo o pohledávku zajištěnou zástavním právem (listinou může být stejnopis písemného vyhotovení rozhodnutí opatřeného doložkou vykonatelnosti či ověřený opis nebo kopie). Důsledky nesplnění této povinnosti mohou být zhojeny tehdy, pokud uvedené skutečnosti vyplývají přímo z obsahu spisu, tedy je-li příslušný exekuční titul či doklad o zřízení zástavního práva do spisu již založen, a to bez ohledu na to, kdo listinu předložil.⁶ Zajištění pohledávky zástavním právem lze prokázat také např. odkazem na výpis z katastru nemovitostí. Zástavnímu věřiteli však lze více než doporučit, aby se ve své přihlášce o existenci zástavního práva zmínil. Pokud totiž chce dosáhnout uspokojení své pohledávky ve třetí skupině dle ust. § 337c odst. 1 písm. c) o. s. ř., musí v přihlášce výslovně uvést, že přihlašuje pohledávku zajištěnou zástavním právem (a to na základě smlouvy, soudního rozhodnutí či exekučního příkazu).⁷ Tento požadavek je odůvodněn potřebou poskytnout dražitelům a dalším věřitelům informaci o tom, co lze očekávat od výsledků dražby. Věřitel by měl dále v přihlášce uvést, zda požaduje zaplacení pohledávky v hotovosti, jinak může vydražitel dluh převzít.

² Čl. LII bod 2. zákona č. 303/2013 Sb.

³ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1673/2006.

⁴ Kasíková, M., Jirmanová, M. – ASPI – OSŘ s komentářem, komentář k § 336f.

⁵ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3970/2011.

⁶ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1084/2006.

⁷ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 400/2006, 20 Cdo 2267/2008.

Zásadní při uplatnění pohledávky je pak včasnost přihlášky. Přihlášku lze do řízení přihlásit nejpozději do zahájení dražebního jednání. Tento okamžik nastává výhradně při prvním dražebním jednání, které je ve věci vedeno. Přihlášky podané později, tedy i před konáním dalšího dražebního jednání, jsou opožděné a takové přihlášky je třeba odmítnout usnesením, proti němuž není odvolání přípustné. Odmítnutý přihlášený věřitel se může případně bránit podáním odvolání proti rozvrhovému usnesení.⁸

Změny v přihlašování pohledávek v řízeních zahájených po 1. 1. 2013

I v řízeních zahájených po 1. 1. 2013 mají věřitelé možnost přihlašovat své pohledávky s tím, že nezměněna zůstává povinnost připojit k přihlášce listiny, kterými bude prokázáno, že jde o pohledávku vymahatelnou či zajištěnou zástavním právem, pokud tyto skutečnosti nevyplývají z obsahu spisu. Zákonem č. 396/2012 Sb. byly doplněny některé obsahové náležitosti přihlášek, naproti tomu věřitel již není povinen uvádět, že žádá zaplacení své pohledávky, neboť zrušením § 336g o. s. ř. bylo ze zákona odstraněno nepříliš užívané oprávnění vydražitele převzít dluh vůči věřitelům, kteří to, že žádají zaplacení své pohledávky, v přihlášce nesdělili.

Vypuštěno bylo rovněž omezení oprávněného (dalšího oprávněného) spočívající v možnosti přihlásit další vykonatelné pohledávky pouze v případě, že byly příznány vykonatelným titulem až po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Oprávněný tedy již může přihlašovat jakékoli vymahatelné či zajištěné pohledávky.

Obsahové náležitosti přihlášky stanoví § 336f odst. 2 o. s. ř. takto:

- a. výše pohledávky a jejího příslušenství, jejíhož uspokojení se věřitel povinného domáhá,
- b. vyčíslení pohledávky ke dni konání dražby,
- c. údaj o tom, do jaké skupiny pohledávka patří,
- d. skutečnosti významné pro pořadí pohledávky.

Oproti předchozí úpravě jsou tedy doplněny tři nové povinné náležitosti. Vyčíslení pohledávky se dle úpravy platné do 31. 12. 2012 provádělo až ke dni rozvrhu, nyní tedy musí věřitel již v přihlášce svou pohledávku s příslušenstvím vyčíslit k datu dražby. Příslušenství pohledávky (např. úroky, úroky z prodlení) je třeba vyčíslit tak, že vedle jeho celkové výše musí být rovněž uvedena úroková sazba a částka, ze které se úrok požaduje, a doba, za kterou jsou úroky vyžadovány, jelikož při provádění rozvrhu je soudní exekutor povinen zkoumat, zda výše uplatněné pohledávky odpovídá údajům uvedeným v listinách, jimiž přihlašovatel existenci a výši pohledávky s příslušenstvím prokazuje.⁹

Věřitel je dále povinen zařadit svou pohledávku do skupiny (dle ust. § 337c odst. 1 o. s. ř.) a uvést skutečnosti významné pro pořadí pohledávky (dle ust. § 337c odst. 5 o. s. ř.). Při zařazení pohledávek do jedné ze sedmi stanovených skupin nebývá problém u pohledávek zajištěných zástavním právem. Věřitel je zařadí do skupiny třetí s tím, že uvede (a doloží) den vzniku zástavního práva.

Složitější situace je u vykonatelných pohledávek, pro které již byla zahájena jiná exekuce, v rámci které bylo vydáním exekučního příkazu rozhodnuto o prodeji téže nemovitosti. V těchto případech je třeba postupovat v souladu se zákonem č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí. Dle § 14 citovaného zákona se v případě, kdy exekuce postihují souběžně stejné nemovitosti povinného, provede ta exekuce, která byla nejdříve nařízena, řízení v ostatních exekucích se přerušují. Oprávněný z exekuce, v níž bylo řízení dle § 14 přerušeno, může v souladu s § 15 uvedeného zákona svou pohledávku přihlásit do prováděné exekuce, přičemž skupina a pořadí, které pohledávka má v exekuci, v níž bylo řízení podle § 14 přerušeno, mu zůstává zachováno. Zákon č. 119/2001 Sb. ve znění účinném od 1. 1. 2013 tedy výslovně upravuje to, co dříve dovozovala pouze judikatura Nejvyššího soudu,¹⁰ a umožňuje zařazení pohledávek z přerušovaných exekucí do skupiny třetí. Pro pořadí takové pohledávky pak jako rozhodující den zůstává datum podání exekučního návrhu u soudního exekutora.¹¹ Věřitel, pro jehož pohledávku byl v rámci jiné exekuce vydán exekuční příkaz k provedení exekuce prodejem stejné nemovitosti, by tedy v přihlášce měl uvést, že svou pohledávku řadí do skupiny třetí,

⁸ Kasíková, M., Jirmanová, M. – ASPI – OSŘ s komentářem, komentář k § 336f.

⁹ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 918/2011.

¹⁰ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3755/2011.

¹¹ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1152/2010.

a to s pořadím daným dnem, kdy soudnímu exekutorovi došel jeho exekuční návrh. Tyto skutečnosti je věřitel povinen také doložit, takže kromě listiny prokazující existenci vymahatelné pohledávky by měl k přihlášce připojit např. doklad o doručení exekučního návrhu a rovněž exekuční příkaz k provedení exekuce prodejem nemovitostí (případně lze alespoň odkázat na výpis z katastru nemovitostí, kde je exekuční příkaz zapsán).

U ostatních vymahatelných pohledávek pak věřitel při zařazení do skupiny a stanovení pořadí postupuje dle § 337c o. s. ř. s tím, že pokud lze pořadí určit více způsoby, postupuje se podle toho hlediska, které je výhodnější. Věřitel tedy při vyhotovení přihlášky může uvedením správných rozhodných skutečností značně ovlivnit případné uspokojení své pohledávky.

Změny také doznal způsob nakládání s neúplnými přihláškami. Vady neúplných přihlášek budou nově odstraňovány postupem dle ust. § 43 o. s. ř.¹² Teprve nebude-li přihláška na základě výzvy doplněna nebo opravena, bude odmítnuta usnesením, proti kterému není odvolání přípustné (stejně jakou budou nadále odmítány přihlášky opožděné). Věřitelům se navíc ukládá povinnost oznamovat změny týkající se přihlášky pod sankcí odpovědnosti za způsobenou škodu.

Zcela nově je pojato i rozhodování o rozvrhu rozdělované podstaty. Věřitelům, kteří své pohledávky řádně přihlásili, přiznává zákon v této fázi řízení některá nová procesní práva. V souladu s § 336b odst. 4 písm. b) o. s. ř. mají věřitelé možnost požádat o nařízení jednání k rozvržení rozdělované podstaty a rovněž mohou popírat ostatní přihlášené pohledávky co do jejich pravosti, výše, zařazení do skupiny a pořadí, o těchto právech jsou věřitelé poučeni v dražební vyhlášce.

Novelou o. s. ř. tedy došlo ke změně procesních práv a povinností věřitelů s tím, že daleko větší důraz je kladen na jejich aktivitu jak při vypracování přihlášky, tak následně možným využitím popěrného práva ve vztahu ke „konkurenčním“ přihlášeným pohledávkám. Věřitelé, budou-li se chtít domoci uspokojení svých pohledávek, tedy musejí především sami dbát na jejich řádné uplatnění.

Seznam literatury:

- Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář, II. díl. 7. vydání.* C. H. Beck, Praha, 2006.
Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb. Sněmovní tisk 537. www.psp.cz.
 Kasíková, M. a kol.: *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání.* C. H. Beck, Praha, 2013.
 Kasíková, M., Jirmanová, M.: *OSŘ s komentářem, komentář k § 336f. ASPI [právní informační systém], Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013.*
 Kurka, V., Drápal, L.: *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Linde Praha, a.s., 2004.
 Winterová, A. a kol.: *Civilní právo procesní. 6. vydání.* Linde Praha, a.s., 2011.

Právní předpisy:

- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)*
Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí

Soudní rozhodnutí:

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 458/2007*
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1673/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 443/2005
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 918/2011
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3970/2011
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1084/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 400/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20Cdo 2267/2008
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3755/2011
Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1152/2010

¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb. (k bodu 53 – § 336f).

ÚLOHA ZNALCE V EXEKUČNÍM ŘÍZENÍ – 2. ČÁST

JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M.

znalec v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady,
vysokoškolský pedagog

V první části svého článku uveřejněného v předchozím čísle *Komorních listů* jsem si dovolil zejména po teoretické stránce popsat činnost znalce v exekučním řízení. Předmětem této druhé části je praktická rovina práce znalce v exekučním řízení, její zachycení v občanskoprávní a obchodněprávní judikatuře (lze zde také aplikovat i některou trestněprávní) a nejnovější legislativa.

Praktické zkušenosti znalce

Drtivá většina znaleckých posudků prováděných v rámci exekučního řízení se týká nemovitostí, proto se zaměříme na tuto oblast. Z hlediska znalce je přínosné, aby soudní exekutor se znalcem **spolupracoval ještě před vydáním usnesení**, a to přinejmenším při zaslání výzvy k umožnění a k poskytování další spolupráce účastníka (povinného, vlastníka nemovitosti) na konkrétní datum prohlídky znalcem.

Stává se, že účastník **odmítne zpřístupnit nemovitost** k prohlídce. Převážně se tak děje z důvodu, že účastník neví, kdy znalec přijde. Aby se tato skutečnost eliminovala, je nutné výzvu zaslat doporučeným **dopisem do vlastních rukou**. Nedoporučený dopis sice povinný otevře, ale necítí povinnost na něj reagovat a doporučenou poštu s doručenkou nepřebírá. Proto je nutný dopis do vlastních rukou. Na doručení má pošta 3 týdny, a pak je vyčerpána vlastně podstatná část lhůty pro vypracování posudku. Tady je dobrá dohoda exekutorského úřadu se znalcem na termínu návštěvy přibližně měsíc před vydáním usnesení k vypracování posudku, a je vhodné, aby výzvu s takovým předstihem poslal přímo exekutorský úřad.

Odpor účastníků proti prohlídce může znalec překonat jedině **pokusem o domluvu**. Jiné možnosti znalec nemá. Takové pokusy však nebývají úspěšné. Odpor povinného proti prohlídce ale bývá při doručení výzvy do vlastních rukou méně intenzivní. Výzva k umožnění prohlídky zasláná do vlastních rukou působí téměř rovnocenně jako nečekaná návštěva znalce a vede k tomu, že se povinný „probudí“, začne být, byť i opožděně, aktivní a většinou se snaží navázat spojení se soudním exekutorem a chce všechny závazky za každou cenu podle svých mož-

ností uhradit. Výsledkem může být dohoda mezi povinným a exekutorským úřadem o splátkovém kalendáři.

Pokud je znalec nucen provést prohlídku nemovitosti **bez možnosti prohlídky interiéru**, pak musí vycházet pouze z vnějších znaků nemovitosti, vnějších rozměrů, z informací blízkých sousedů, z údajů z nabyvacích titulů a z vlastní zkušenosti. U bytových jednotek ještě může vycházet z údajů z prohlášení vlastníka týkajících se oceňované bytové, případně i nebytové jednotky. Kopie těchto dokumentů si může vyžádat exekutorský úřad bezplatně ještě před vydáním usnesení na Katastrálním úřadu.

Bez souhlasu majitele nemovitosti neposkytne **stavební úřad** znalci žádné podklady ani k nahlédnutí. Zde je bezpodmínečně nutná úzká spolupráce znalce a exekutorského úřadu. Stavební úřad vyhotoví soudnímu exekutorovi kopie, ale to je při současném rozsahu dokumentů v souvislosti se stavebním povolením dosti obtížné a navíc poskytnutá dokumentace ani nemusí souhlasit s realitou.

Ocenění nájmu, o kterých i povinný či nájemce znalec informuje a které ale nejsou vázány věcným břemenem, se nedoporučuje provádět. Ocenění nájmu vlastně jako odstupné může být jak povinným, tak nájemcem, ale i nabyvatelem nemovitosti různými způsoby zneužíváno. Je tedy na soudním exekutorovi, aby v případě realizace nemovitosti udělal vše pro to, aby smlouvy byly vypovězeny.

Odhad ceny obvyklé se provádí na základě závěrečných posouzení cen a hodnot stanovených alespoň dvěma způsoby z uvedených – věcným přístupem, nákladovým přístupem, porovnávacím přístupem. Není na škodu, když je uveden i vyhláškový (administrativní) způsob stanovení ceny, jehož výsledek se může od odhadu obvyklé ceny odlišovat, ale nezastupitelně popíše konkrétní rozsah předmětu ocenění. Je nutno podotknout, že i vyhlášková cena vychází z obvyklých cen, ale má více než 6měsíční opoždění za realizací jednotlivých druhů nemovitostí.

Věcná břemena se ocení samostatně podle zásad stanovených v zákoně o oceňování majetku.¹ Hodnota jejich vlivu se pak při realizaci odečítá.

¹ Zákon č. 151/1997 Sb. v platném znění.

Předmět znalecké činnosti

Funkce znalce a svědka je neslučitelná. Jestliže je někdo ve věci svědkem, nemůže být přibrán za znalce. Když je někdo přibrán jako znalec, nemůže být při podávání posudku vyslýchán jako svědek, tedy podle procesních předpisů platných pro výslech svědka, ale jen podle procesních předpisů platných pro výslech znalce (§ 106 a 108 TrŘ).²

Znalec je osoba, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení.³

Účelem znaleckého posudku podle § 405 TrŘ je objasnění skutkových okolností na základě odborných znalostí v příslušném oboru.⁴

Ustanovit znalcem osobu, která není zapsána do seznamu znalců a má potřebné předpoklady pro to, aby podala posudek, a která vyslovila s ustanovením souhlas, lze jen tehdy, není-li pro některý obor znalec do seznamu zapsán, nemůže-li znalec zapsaný do seznamu úkon provést a jestliže by provedení úkonu znalcem zapsaným do seznamu bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady. Takto ustanovený znalec nemůže podat posudek, dokud nesložil do rukou orgánu, který jej ustanovil, slib podle § 6 odst. 2 zák. č. 36/1967 Sb.⁵

Jmenování a odvolání znalce

Každému, kdo požádá o jmenování znalcem, nevzniká, ani při splnění všech zákonných podmínek, právní nárok na to, aby znalcem jmenován skutečně byl. Jmenování do funkce znalce tudíž nelze považovat za právo každého občana.⁶

Nesložil-li soudem stanovený znalec, který není zapsán v seznamu znalců (§ 7 zákona č. 36/1967 Sb.), před podáním posudku slib, nelze jeho posudek pokládat za znalecký posudek podle ustanovení § 125 odst. 1 o. s. ř. (nyní § 127 odst. 1 o. s. ř.). Proto v řízení o věci, v níž rozhodnutí závisí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí ustanoveného

² R 11/1977.

³ NS sp. zn. 33 Odo 324/2005.

⁴ R 56/1965.

⁵ NS ČSR sp. zn. 11 To 5/1974.

⁶ Usnesení ÚS sp. zn. II. ÚS 153/2004.

znalce, jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, pokládal-li soud za znalecký posudek a výpověď znalce i úkony ustanoveného znalce, který znalecký slib dosud nesložil.⁷

Skutečnost, že příbráný znalec nezapsaný do seznamu (§ 24 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb.) složil slib podle § 6 cit. zákona po provedení úkonů potřebných k přípravě posudku, ale ještě před jeho podáním (§ 24 odst. 2 cit. zák.), není takovou vadou, která by mohla mít vliv na správnost posudku a na jeho účinnost.⁸

Důvodem pro příbrání jako znalce osoby v seznamu soudních znalců nezapsané (§ 24 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., ve znění zákonů jej měnících a doplňujících) nemůže být sama o sobě okolnost, že je s případem seznámena a podávala již v této věci odborné vyjádření. Okolnost, že příbráný znalec již před podáním znaleckého posudku vyslovil na věc určitý názor, může být důvodem pochybnosti o jeho nepodjatosti.⁹

Za výstrahu je nutno považovat takový úkon, z něhož je zřejmé, že jsou znalci vytykány určité nedostatky a určité porušení povinnosti znalce, a současně musí být vyjádřeno, jaké právní následky nastanou v případě, že udělena výtka (výstraha) nebude v budoucnu znalcem respektována, tj. v případě, že v činnosti znalce budou opakovaně shledány nedostatky a porušení povinností vyplývajících pro znalce ze zákona. V daném případě, kdy žalobci nebyla v roce 1992 ani v době následující až do vydání rozhodnutí v roce 2005 udělena výtka, obsahující jednoznačnou a zcela konkrétní formulaci v tom smyslu, že bude-li se určité jednání znalce opakovat, dojde k určitému právnímu následku, tj. může být přistoupeno k jeho odvolání, nelze dospět k závěru, že znalec přes uvedenou výstrahu neplnil, případně porušoval své povinnosti vyplývající z funkce znalce. Nebyl tedy splněn zákonem formulovaný předpoklad pro postup podle ustanovení § 20 písm. c) zákona.¹⁰

Procesní úprava odvolávání znalce v zákoně o znalcích a tlumočnických obsažena není. Ze skutečnosti, že rozhodnutí o odvolání znalce zasahuje do jeho práv a povinností, však nevyplývá toliko příslušnost správních soudů k ochraně tohoto veřejného subjektivního práva (§ 2 SŘS), nýbrž je nutno konzistentně dovodit rovněž aplikaci správního řádu (viz jeho

§ 1), byť s vědomím značné specifičnosti rozhodování v těchto případech. Pokud totiž zvláštní právní předpis procesní pravidla, podle nichž musí správní orgán postupovat při vydání rozhodnutí nebo náležitosti rozhodnutí, neupravuje, je třeba subsidiárně použít procesní předpis, kterým je správní řád (míněně SpŘ 1967).¹¹

Rozhodnutí ministra spravedlnosti o odvolání znalce představuje autoritativní rozhodnutí orgánu státní správy, které má vliv na již existující subjektivní práva a povinnosti dané osobou. Takovýto akt proto podléhá soudnímu přezkumu, a to bez ohledu na to, že toto rozhodnutí není nijak formálně označeno a není vydáno na základě stanoveného procesu (obdobný názor viz usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 22. 1. 2002, sp. zn. I. ÚS 567/01 – nejedná se pouze o práva chráněná zákonem, nýbrž i o základní právo, zakotvené v čl. 26 odst. 1 LPS).¹²

Výkon znalecké činnosti

Soudem ustanovený znalec, který vypracoval chybný znalecký posudek, odpovídá za škodu, která vznikla účastníkům řízení, tím, že mu soud na základě tohoto posudku přiznal nižší plnění.¹³

Jestliže soudce má kromě odborných znalostí předpokládaných pro výkon jeho povolání i jiné odborné znalosti potřebné pro posouzení určité skutečnosti, nelze k tomu zpravidla brát zřetel při úvaze o tom, zda má být proveden důkaz znaleckým posudkem. I v těchto případech je povinností soudu, aby provedl důkaz znaleckým posudkem.¹⁴

Jestliže soud považoval svědeckou výpověď za znalecký důkaz (převzal z ní odborné závěry svědka), pak ztížil řízení vadou, která mohla mít vliv na správnost rozhodnutí.¹⁵

Znalci nepřísluší provádět hodnocení důkazů ani z hlediska jejich věrohodnosti, ani v tom směru, zda skutečnost, o níž podává zprávu, je prokázána. Jestliže provedené důkazy, na jejichž podkladě má znalec podat posudek, jsou ve vzájemném rozporu, znalec je povinen vypracovat posudek s ohledem na všechny v úvahu přicházející alternativy.¹⁶

⁷ NS ČSR sp. zn. 2 Cz 18/1972.

⁸ NS ČSR sp. zn. 4 To 81/1985.

⁹ R 41/1993.

¹⁰ Rozsudek MS Praha ze dne 13. 4. 2006, sp. zn. 11 Ca 231/2005.

¹¹ Rozsudek NSS ze dne 4. 2. 2004, sp. zn. 6 A 57/2002.

¹² Rozsudek VS Praha sp. zn. 7 A 160/1999.

¹³ NS ČR sp. zn. 25 Cdo 883/2006, PR, 2008, č. 22, s. 837.

¹⁴ R 1/1981, s. 4.

¹⁵ R 49/2000.

¹⁶ R 33/1981.

Znalecký posudek nelze odmítnout jen proto, že znalec se nad rámec svého oprávnění vyjadřoval i k otázkám právním. Skutečnost, že znalec ve svém posudku zaujme stanovisko k otázce, jejíž zodpovězení přísluší soudu, nečiní tento posudek nepoužitelným, pokud obsahuje odborné poznatky a zjištění, z nichž znalec tento právní závěr učinil a které umožňují, aby si soud tentýž nebo jiný takový závěr dovodil sám.¹⁷

Formální vady písemného znaleckého posudku (chybný název, nedostatek znalecké doložky a znalecké pečeteř atd.) lze zpravidla napravit při výslechu znalce před soudem.¹⁸

Přibrání konzultanta ustanoveným znalcem k posuzování dílčích otázek posudku (§ 10 odst. 2, § 18 odst. 2 zákona č. 36/1967 Sb.) znamená společné projednání těchto otázek znalcem s další osobou, která má přibližně stejnou odbornou úroveň jako ustanovený znalec. Součinnost konzultanta se znalcem při vypracování posudku není přípravnou prací ve smyslu ustanovení § 24 odst. 3 vyhl. č. 37/1967 Sb. Nelze proto při posuzování výše nákladů účtovaných znalcem, spojených s přibráním konzultanta, vycházet z odměny za přípravné práce ve smyslu ustanovení § 23 vyhlášky č. 37/1967 Sb.¹⁹

Posudek, který nevypracoval pověřený znalec, ale vypracovala jej pod jeho jménem jiná osoba, která nebyla přibrána do řízení jako znalec, není použitelný jako znalecký důkazní prostředek (§ 105 odst. 1 TrŘ). Pokud to vyžaduje povaha věci, je znalec oprávněn přibrat konzultanta k posouzení zvláštních dílčích otázek, přičemž znalec odpovídá i za tu část posudku, o které se konzultovalo (§ 10 odst. 2 ZnalZ). Úlohou konzultanta proto nemůže být vypracování znaleckého posudku namísto pověřeného znalce. Pokud by bylo třeba k posouzení dílčí odborné otázky v trestním řízení vyslechnout i konzultanta, není možné vyslechnout ho v postavení svědka, ale bylo by třeba přibrat ho do řízení jako znalce.²⁰

Konzultantem, který byl přibrán znalcem k posouzení zvláštních dílčích otázek (§ 10 odst. 2 zák. č. 36/1967 Sb.), může být osoba odborně způsobilá k posouzení těchto otázek důležitých pro podání znaleckého posudku, i když není zapsána do seznamu znalců.²¹

Jestliže soud prvního stupně při rozhodování vycházel ze znaleckého posudku, který fakticky namísto znalce vypracovala znalcem určená osoba, jde o vadu, pro kterou nelze napadené rozhodnutí věcně přezkoumat, a nezbyvá, než jej zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.²²

Znalec přibraný podle § 105 odst. 1 TrŘ. je podle § 10 odst. 2 zák. č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, oprávněn přibrat si konzultanta k posuzování zvláštních dílčích otázek, jestliže to vyžaduje povaha věci. Přitom musí postupovat tak, aby jeho odpovědnost znalce nebyla dotčena ani v té části posudku, o níž bylo konzultováno. To znamená, že sice není vyloučeno, aby konzultant byl odborníkem z jiného oboru, než je znalec, jeho úkolem však musí být jen posouzení dílčí otázky z tohoto jiného oboru, jež tvoří podklad pro posudek z oboru znalce. V případě, kdy je k objasnění více skutečností důležitých pro trestní řízení třeba odborných znalostí z více oborů a nejde jen o dílčí otázky v uvedeném smyslu, je nutně postupem podle § 105 odst. 1 TrŘ přibrat znalce z každého z těchto oborů.²³

Při ustanovení znaleckých ústavů (vysokých škol) za účelem zpracování posudků v občanském soudním řízení musejí soudy vycházet z předpokladu, že tato vysoce specializovaná pracoviště zpravidla potřebují delší lhůtu pro realizaci příslušných znaleckých úkonů. Šestitýdenní lhůta ke zpracování znaleckého posudku znaleckým ústavem (vysokou školou) z oblasti zeměměřičství není s ohledem na nezbytnost šetření v terénu přiměřená povaze tohoto znaleckého úkonu.²⁴

Jestliže se v řízení před soudem jeden ze znalců označených v písemném posudku vědeckého ústavu vyjadřuje nad rámec závěrů písemného ústavního posudku, resp. se vyjadřuje k otázkám ve znaleckém posudku neřešeným, musí soud opatřit vyjádření (stanovisko) všech zpracovatelů posudku.²⁵

Podjatost

Dle § 17 ve spojení s § 14 odst. 1 o. s. ř. jsou znalci vyloučeni z podání znaleckého posudku v případě, že se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Jedním z takových důvodů,

¹⁷ R 1/1998-II.

¹⁸ B 1/1988-12-II.

¹⁹ R 1/1981, s. 10-11.

²⁰ R 29/1986.

²¹ Rozhodnutí NS ČSR sp. zn. 3 To 12/1988.

²² Usnesení KS Ústí nad Labem sp. zn. 10 Co 615/2004.

²³ Rozsudek KS České Budějovice sp. zn. 4 To 70/1998.

²⁴ Rozsudek KS Ústí nad Labem sp. zn. 10 Co 528/2007.

²⁵ R 42/1995.

kdy lze zcela důvodně pochybovat o nepodjatosti znalce pro poměr k účastníkovi řízení, je skutečnost, že mezi nimi existuje pracovní poměr k témuž zaměstnavateli. Je totiž zřejmé, že se v takovém případě jedná o vztah ekonomické závislosti, jednak nelze vyloučit ani možnost, že přístup znalce při vypracování znaleckého posudku mohou (vědomě, či nevědomě) ovlivnit pocity kolegiality a loajality či obavy před nepříznivými pracovními-společenskými dopady. Takový případ např. nastává, podává-li soudu jako znalec znalecký posudek pracovník Generální inspekce Českých drah ve věci zaměstnance Českých drah.²⁶

Ze znění ustanovení § 127 odst. 1 o. s. ř. vyplývá, že účastníci by se měli ještě před tím, než soud vydal usnesení o stanovení znalce, vyjádřit, zda má být tento důkaz prováděn, jakož i k osobě znalce, zejména z hlediska jeho odbornosti, zvýšených nákladů spojených se vzdáleností jeho bydliště od místa ohledání, jeho případného vyloučení apod. Tento postup by měl být pravidlem. Ovšem znění ustanovení § 127 odst. 1 o. s. ř. nevylučuje, aby tam, kde to odpovídá rychle a hospodárně vedenému řízení (tedy např. tam, kde je znalec ustanoven mimo jednání), byli účastníci vyzváni, aby se vyjádřili k osobě znalce až v usnesení, kterým byl znalec ustanoven. V žádném případě však není správný postup těch soudů, které vůbec nevyzývají účastníky k tomu, aby se vyjádřili k osobě znalce. Účastníci řízení se mohou k osobě znalce vyjádřit při jednání do protokolu, avšak mohou být i vyzváni, aby se vyjádřili v určené lhůtě. Není také vyloučeno, aby ve smyslu ustanovení § 101 odst. 3 (nyní ve smyslu § 101 odst. 4) o. s. ř. byla k této písemné výzvě připojena doložka, že nevyjádří-li se účastník ve stanovené lhůtě, bude se předpokládat, že nemá výhrady. Jde o soudcovskou lhůtu, jejíž délka se stanoví podle okolností konkrétního případu a může být prodloužena (§ 55 o. s. ř.). Jestliže účastníci uvedou skutečnosti, z nichž vyvozují pochybnosti o nepodjatosti znalce, musí soud postupovat podle ustanovení § 17 o. s. ř. Tyto skutečnosti může účastník řízení sdělit kdykoliv, jakmile se o nich dozví (§ 15 odst. 2 [nyní srov. § 17 a § 15a odst. 1 a 3] o. s. ř.). Stejně soud postupuje i v případě, že znalec sám upozorní, jak to ukládá ustanovení § 11 odst. 2 zákona č. 36/1967 Sb., na skutečnosti, pro které je vyloučen.²⁷

Znalec nesmí podat posudek, jestliže lze mít pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo k jejich zástupcům pochybnosti o nepodjatosti. Pokud proto

měla být přesná výše majetkové škody způsobená posuzovanou trestnou činností doložena znaleckým posudkem, neměl být přibrán k jejímu stanovení znalec, jenž je zaměstnancem poškozeného, u něhož by mohly vzniknout pochybnosti o jeho nepodjatosti.²⁸

U osoby, která pronáší výroky, z nichž vyplývá, že osobu hmotně odpovědnou za svěřené prostředky považuje již předem za vinnou, lze mít pochybnosti o její nepodjatosti ve smyslu § 11 odst. 1 zák. č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, a proto ji nelze ustanovit znalcem v trestní věci této odpovědné osoby.²⁹

Znalec, jenž je zaměstnancem jednoho z účastníků řízení, nemůže podle § 11 odst. 1 ZnalZ podat posudek, neboť by mohly vzniknout pochybnosti o jeho nepodjatosti.³⁰

Podání znaleckého posudku

Soud v zájmu plynulosti a hospodárnosti soudního řízení ustanoví znalce až po shromáždění všech skutkových podkladů potřebných pro provedení znaleckého úkonu. Soudy tedy mají provést všechny potřebné důkazy k všestrannému objasnění rozhodných skutečností a opatřit i listinné důkazy potřebné pro podání posudku.³¹

Občanský soudní řád v ustanovení § 127 odst. 1 ukládá soudu, že má ustanovit znalce, neuvádí však výslovně, že se tak má stát usnesením. Zřejmě z toho některé soudy nesprávně vyvozují, že není třeba vydávat usnesení o ustanovení znalce. Nesprávnost tohoto postupu lze dovodit již z Rozboru a zhodnocení úrovně občanského soudního řízení u soudů prvního stupně ve vybraných druzích soudní agendy, Pls 5/66 bývalého Nejvyššího soudu. V něm bylo uvedeno, že usnesení o ustanovení znalce je usnesením, kterým se upravuje vedení řízení (§ 170 odst. 2 o. s. ř.), jímž soud není vázán a proti němuž není přípustné odvolání [§ 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. Stále se však objevují případy, kdy se soudy nesprávně omezují na to, že dávají znalci, který nebyl ve smyslu § 127 odst. 1 o. s. ř. ustanoven usnesením v konkrétní věci znalcem, písemné a někdy jen ústní pokyny, aby podal posudek.³²

²⁶ Nález ÚS sp. zn. II. ÚS 35/2003.

²⁷ R 1/1981, s. 12-13.

²⁸ Usnesení NS sp. zn. 9 Tz 85/2000.

²⁹ Usnesení NS ČSR sp. zn. 6 Tz 4/1986.

³⁰ Rozhodnutí NS sp. zn. Skno 4/1999.

³¹ R 20/1980, s. 126.

³² R 1/1981, s. 14-15.

Písemné vyhotovení usnesení o ustanovení znalce musí obsahovat kromě obecných náležitostí uvedených v § 169 odst. 1 o. s. ř. i náležitosti uvedené v § 13 odst. 1 vyhlášky č. 37/1967 Sb. Podle tohoto ustanovení je nutno znalci podle okolností konkrétního případu formou otázek vymezit jeho úkol tak, aby se zabýval jen takovými skutečnostmi, k jejichž posouzení je třeba odborných znalostí. V usnesení je také nutné ve smyslu ustanovení § 12 odst. 1 vyhlášky č. 37/1967 Sb. stanovit lhůtu, v níž má být znalecký úkon proveden. Je také třeba, pokud nejde o znaleckou činnost organizace [nyní právnické osoby], která posudek vždy podává písemně, určit, zda znalec má podat posudek ústně do protokolu či písemně. Jestliže má být posudek podán písemně, je nutno určit počet stejnopisů posudku, které má znalec spolu s originálem předložit.³³

Znalec je osobou, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení. Soudy volají znalce k jednání zpravidla jen tam, kde vznikají pochybnosti o správnosti nebo úplnosti posudku. Soudy např. neprovádějí výsledek znalce ve věcech, v nichž znalec nemůže danou problematiku svou výpovědí objasnit více, než se to stalo v písemném posudku. Jako nesprávný je ale označen postup soudu, který se spokojil s výslechem znalce a nevyslechl ho v řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, ač účastník vyslovil nesouhlas s odhadem ceny rodinného domku v písemně podaném posudku.³⁴

Odměňování a náhrada nákladů

Znalecká činnost slouží mimo jiné k tomu, aby zabezpečovala pro státní orgány odborné podklady pro rozhodovací činnost. Z toho však nutně nevyplývá, že cílem osob, které znaleckou činnost provádějí, není dosahování zisku. Znalci jsou za svoji znaleckou činnost honorováni a dosahují tedy zisku, který je zcela nepochybně jedním z motivů výkonu znalecké činnosti. Znalecká činnost tedy je, při splnění dalších dvou podmínek stanovených v § 2 odst. 1 ObchZ, podnikatelskou činností.³⁵

Odměna za znalecký posudek je určována povahou práce znalce, nikoli jeho kvalifikací. Jestliže znalec s vědeckou kvalifikací podá posudek a úspěšné provedení jeho práce v konkrétním případě nevyžaduje vědeckou, nýbrž jen vysokoškolskou kvalifikaci, náleží mu za znalecký posudek odměna podle § 16 písm. b) vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb. k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, tedy až 25 Kč za jednu hodinu práce (v původním znění vyhlášky před novelou provedenou vyhláškou č. 11/1985 Sb.).³⁶

Při rozhodování a odměňování znalce podle § 111 TrŘ nelze ve zvlášť odůvodněných případech a priori vyloučit, aby odměna byla přiznána za jeho odbornou přípravu na výslech v řízení před soudem, ačkoli v téže věci již vyhotovil písemný posudek.³⁷

Znalci, který je výdělečně činný jinak než v pracovním poměru, přísluší kromě odměny za podaný znalecký posudek i náhrada za ztrátu na výdělku za dobu strávenou při podání znaleckého posudku před státním orgánem.³⁸

Rozhodnutí o znalečném je svou povahou a postavením osoby, o jejímž nároku je rozhodováno, rozhodnutím správním, byť je činěno v trestním řízení. Orgán činný v trestním řízení se při jeho přijímání musí řídit zásadami správního řízení, neboť libovůle při výkonu veřejné moci je z ústavního hlediska nepřipustná.³⁹

Podle ustanovení § 18 odst. 1 ZnalZ má znalec kromě odměny za podání posudku právo na úhradu nákladů, které účelně vynaložil v souvislosti se znaleckým posudkem. Tyto náklady jsou příkladmo uvedeny v § 18 odst. 2 ZnalZ. Ke studiu odborné literatury lze přihlídnout jen tehdy, když znalec dovodí nebo doloží, že jde o výjimečný případ vyžadující zvláštní studium nad rámec doplňování znalostí, které je nutno předpokládat u znalce příslušného oboru. Na náhradu nákladů spojených s přibráním konzultanta má znalec podle ustanovení § 18 odst. 2 ZnalZ právo jenom v případě, že soud vyslovil souhlas s jeho přibráním. Tento souhlas lze udělit také dodatečně, a to i v rozhodnutí, kterým se rozhoduje o náhradě nákladů spojených se znaleckým posudkem.⁴⁰

³³ R 1/1981, s. 15.

³⁴ NS sp. zn. 33 Odo 324/2005.

³⁵ VS Praha sp. zn. Cmz 38/1992.

³⁶ R 5/1985.

³⁷ SR 91/2001.

³⁸ Rozhodnutí KS Plzeň sp. zn. Co 554/1999.

³⁹ Nález ÚS ze dne 22. 10. 2003, sp. zn. I. ÚS 360/2003.

⁴⁰ R 1/1981, s. 22-23.

Použije-li znalec ke splnění svého úkolu znalce u hlavního líčení osobního auta místo hromadného dopravního prostředku, aby na únosnou míru zkrátí dobu své nepřítomnosti při výkonu ve své vlastní odborné a řídicí činnosti, pak nelze důvodně považovat tento postup za nevhodný, zejména když rozdíl v nákladech není výrazný.⁴¹

Pojistné na zdravotní pojištění není účelně vynaloženým nákladem z hlediska § 18 odst. 1 ZnalZ.⁴² Režijní náklady kanceláře, daň z přidané hodnoty ani platby pojistného na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení nejsou součástí nákladů vynaložených znalcem v souvislosti se znaleckým posudkem v smyslu § 18 zák. č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících.⁴³

Znalecký ústav má právo nejen na odměnu za vypracování znaleckého posudku, ale také právo na náhradu nákladů. Jejich výše bývá zpravidla odvozena paušální sazbou, neboť je obtížné oddělovat náklady spojené s vypracováním jednotlivého konkrétního znaleckého posudku. Toto lze dokumentovat např. i na právní úpravě advokátů, kde tzv. režijní paušál je stanoven jednotnou sazbou. V daném případě není rozhodující, zda se jedná o ústav nebo znalce jako fyzické osoby, neboť režijní náklady u obou skupin skutečně existují.⁴⁴

Náklady spojenými se znaleckým posudkem je třeba rozumět takové náklady, které byly účelně vynaložené, a to v souvislosti s podaným znaleckým posudkem, přičemž tato souvislost musí být bezprostřední a musí mít takový vztah ke konkrétnímu znaleckému posudku, že bez vynaložení nákladů by znalecký posudek nebylo možno vypracovat. Může se jednat i o jiné náklady, než jsou demonstrativně uvedeny v ustanovení § 18 odst. 2 ZnalZ, avšak za předpokladu, že splňují výše uvedené kritérium. Znalcem účtované „režijní náklady znaleckého ústavu“ nejsou náklady, které byly vynaloženy bezprostředně v souvislosti se znaleckým posudkem. Jejich výše pro předmětný znalecký posudek je přesně nevyčíslitelná. Takto obecně účtované „režijní náklady“ znaleckého ústavu nelze považovat za náklady účelně vynaložené v souvislosti se znaleckým posudkem. Účtování režijních nákladů bez bližší specifikace je zároveň v rozporu s ust. § 28 odst. 4 ZnalZ, které požaduje předložení dokladů při náhradě hotových výloh znalce.⁴⁵

Usnesení, kterým se podle ustanovení § 141 odst. 1 o. s. ř. ukládá účastníkovi řízení povinnost složit zálohu na náklady důkazu, který tento účastník navrhl nebo který nařídil soud o skutečnostech jím uváděných anebo v jeho zájmu, je podkladem pro soudní výkon rozhodnutí. Zálohu lze vymáhat do vydání rozhodnutí, jímž se řízení končí (§ 151 odst. 1 o. s. ř.). K tomuto okamžiku musí soud provést zúčtování záloh, ať již dobrovolně složených nebo vymožených soudním výkonem rozhodnutí, a rozhodnout též podle ustanovení § 148 o. s. ř., jestliže stát z části nebo zcela platil náklady důkazu.⁴⁶

O odměně znalce a o náhradě vzniklých nákladů má soud rozhodnout bez průtahů po podaném vyúčtování, a to nezávisle na skončení věci, v níž byl posudek proveden. Po právní moci rozhodnutí o nárocích znalce se přiznaná odměna a náhrada nákladů znalce neprodleně vyplatí.⁴⁷

Usnesení, kterými krajský soud podle ust. § 127 o. s. ř. ustanovil znalce a podle ust. § 139 odst. 2 o. s. ř. rozhodl o znalečném, jsou rozhodnutími nemeritorní povahy. Samotným vydáním těchto usnesení stěžovatel nemohl být a ani nebyl na svých ústavně zaručených právech dotčen. Mohlo by se tak stát až teprve v případě, že by stěžovateli byla uložena povinnost k náhradě těchto nákladů řízení. O povinnosti k náhradě nákladů řízení rozhoduje soud zpravidla v rozhodnutí, jímž se u něho řízení končí. Teprve rozhodnutí, jímž by bylo rozhodnuto o povinnosti k náhradě nákladů řízení, by mohlo být na újmu práv stěžovatele.⁴⁸

Opožděné platby

Na evropské úrovni byla schválena směrnice o postupu proti opožděným platbám, která měla být zohledněna v právních řádech členských států do 16. března 2013.⁴⁹ Nová úprava opožděných plateb je transponována do novely obchodního zákoníku.⁵⁰ V případě splatnosti závazků ze strany orgánů státní správy je zákonem stanovena lhůta splatnosti třicet dní, v odůvodněných případech budou moci orgány státní správy využít lhůtu delší, a to šedesát dní. Přímou se říká, že je-li dlužníkem veřejný zadavatel, dobu splatnosti delší než 30 dní lze

⁴¹ R 57/1971.

⁴² SJ 29/1998.

⁴³ Rozhodnutí KS Brno sp. zn. 18 Co 280/1997.

⁴⁴ Usnesení VS Praha sp. zn. 4 Cmo 61/2001.

⁴⁵ Usnesení VS Praha sp. zn. 2 Cmo 186/2006.

⁴⁶ Stanovisko NS ČR sp. zn. Cpj 88/1982.

⁴⁷ R 20/1980.

⁴⁸ Usnesení ÚS sp. zn. III. ÚS 292/2005.

⁴⁹ Srov. směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích ve znění opravy ze dne 30. 8. 2012.

⁵⁰ Viz zákon č. 179/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

ujednat jen tehdy, pokud je to odůvodněno povahou závazku a doba splatnosti nepřesahuje 60 dnů, přičemž den doručení faktury nebo jiné výzvy obdobné povahy nesmí být předmětem smluvního ujednání. Toto ustanovení se použije i na vztahy mezi věřitelem a subdodavatelem, plní-li věřitel závazek veřejnému zadavateli prostřednictvím subdodavatele.

Zavádějí se mechanismy proti zneužívání nespravedlivých smluvních podmínek. Smluvní podmínky, které jsou v rozporu se zákonem, jsou relativně neplatné. V souladu s obchodním zákoníkem se jejich neplatnost může dovolat pouze účastník právního vztahu, na jehož ochranu je neplatnost stanovena. Nově se zavádí též kogentní ustanovení, které stanoví právní fikci, že dohoda vylučující úrok z prodlení⁵¹ je hrubě nespravedlivá, a vyvratitelnou právní domněnku, že dohoda vylučující právo na úhradu nákladů spojených s uplatněním pohledávky je hrubě nespravedlivá. Zakotvuje se zmocňovací ustanovení pro stanovení minimální sazby nákladů spojených s uplatňováním pohledávky v obchodních věcech. V souladu se směrnicí musí tato paušální minimální sazba činit 40 eur.⁵² Je-li ujednáno převzetí zboží nebo služby, popřípadě ověření, zda bylo řádně splněno, nesmí být sjednaná doba takového převzetí nebo ověření delší než 30 dnů. Ujednat dobu převzetí nebo ověření delší než 30 dnů lze jen tehdy, není-li to vůči věřiteli hrubě nespravedlivé.

Soudní exekutor by měl respektovat legislativu o postupu proti opožděným platbám. V současnosti jsou problémy především s platební morálkou orgánů státní moci. Zvláště v době ekonomické krize mají opožděné platby obrovský vliv na fungování především malých a středních podnikatelů. Taková praxe má totiž negativní dopad na likviditu a komplikuje finanční řízení podniku (znaleckého ústavu). Vázat vyplacení znaleckého např. na výsledek dražby (vyčkáání do okamžiku rozdělení výtěžku z dražby) se proto jeví jako nezákonné.

Závěr

Praktické zkušenosti při oceňování v souvislosti s exekucním řízením jsou velmi důležité, protože majitel nemovitosti ne vždy dobrovolně umožní znalci prohlídku. Je pak pouze na znalci, aby uplatnil své dovednosti při určování hodnoty posuzované nemovitosti. Znalecká legislativa je velmi strohá, proto

je důležité, že ji doprovází dnes již ustálená judikatura, která „zaručuje“, že již prakticky nenastávají výkladové problémy jednotlivých ustanovení. Znalecký zákon je s drobnými úpravami účinný již 46 let a nejsem přesvědčen, že se jedná v kontextu dnešní doby o legislativní „veledílo“. Nicméně s určitými výhradami se podle něj dá pracovat.

Seznam literatury:

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění
Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v platném znění
Vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, v platném znění
Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (od 1. 1. 2014 nahrazen zejm. zákonem č. 89/2012 Sb. a č. 90/2012 Sb)
Zákon č. 150/2002 Sb., správní řád soudní
Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění
Zákon č. 179/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích ve znění opravy ze dne 30. 8. 2012
Nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku a kterým se stanoví minimální výše nákladů spojených s uplatňováním pohledávky, v platném znění

Soudní judikatura – viz poznámky pod čarou

Zkratky:

B – Bulletin Nejvyššího soudu ČR (od 31. 12. 1992) a Vrchního soudu v Praze (od 1. 1. 1993 do 31. 12. 1995)
ObchZ – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění
o. s. ř. – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění
R – Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek
SJ – Soudní judikatura (Aspi Publishing)
SR – Soudní rozhledy (C. H. Beck)
SŘS – zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění
TrŘ – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění
ZnalZ – zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v platném znění

⁵¹ Výši úroku z prodlení upravuje § 1 nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku a kterým se stanoví minimální výše nákladů spojených s uplatňováním pohledávky, v platném znění. Výše zákonného úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro poslední den kalendářního pololetí, které předchází kalendářnímu pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o osm procentních bodů. Směrnice 2011/7/EU přichází se zvýšením sazby úroku z prodlení. Nově jsou členské státy povinny do svých právních předpisů stanovit sazbu úroku z prodlení ve výši minimálně osm procentních bodů nad referenční sazbou Evropské centrální banky nebo národní centrální banky v závislosti na tom, zda jsou členy eurozóny či nikoliv.

⁵² Podle § 2a nařízení vlády č. 142/1994 Sb. jde-li o závazkový vztah mezi podnikateli nebo je-li obsahem vzájemného závazku mezi podnikatelem a veřejným zadavatelem dodat zboží nebo poskytnout službu za úplatu veřejnému zadavateli, činí minimální výše nákladů spojených s uplatněním každé pohledávky 1 200 Kč.

EVROPSKÝ PŘÍKAZ K OBSTAVENÍ ÚČTŮ K USNADNĚNÍ VYMÁHÁNÍ PŘESHraničNÍCH POHLEDÁVEK V OBČANSKÝCH A OBCHODNÍCH VĚCECH

Mgr. Alena Kupilíková Úvod

exekutorská kandidátka

Exekutorského úřadu Praha 5
JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D.

Ve dnech 14. a 15. listopadu se v Budapešti uskutečnila poslední konference, jež byla součástí čtyřdílného projektu financovaného Evropskou unií a jejíž organizaci zajišťovala UIHJ společně s Národní komorou soudních exekutorů Maďarska. Hlavní náplní této konference bylo představení návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský příkaz k obstavení účtů k usnadnění vymáhání přeshraničních pohledávek v občanských a obchodních věcech /* KOM/2011/0445 v konečném znění - 2011/0204 (COD) */.

Mgr. Eva Matušincová

exekutorská koncipientka

Exekutorského úřadu Praha 5
JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D.

V následujícím článku se vám pokusíme stručně přiblížit obsah a cíle této navrhované právní úpravy, která je na úrovni komunitárního práva zcela ojedinělá, neboť způsob výkonu soudních rozhodnutí a jiných exekučních titulů se dosud řídí výhradně vnitrostátním právem jednotlivých členských států EU. Stávající úprava v oblasti občanského práva, např. nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“)¹, pouze zajišťuje, že rozhodnutí vynesené v jednom členském státě je uznáváno a je vykonatelné v jiném členském státě, neobsahují však žádná ustanovení, která by upravovala způsob, jakým jsou rozhodnutí vykonávána v praxi.

¹ Úř. věst. L 12, 16. 1. 2001, s. 1.

Navrhovaným nařízením by mělo dojít k zavedení nového samostatného evropského řízení pro obstavení bankovních účtů, které by věřitelům umožnilo zabránit převodu nebo výběru dlužnickových aktiv na jakémkoli bankovním účtu vedeném v Evropské unii. Pro občany a podniky bude evropské řízení alternativou k řízením stanoveným právními předpisy jejich členského státu. Evropský příkaz k obstavení účtů by měl mít jen zajišťovací povahu, což znamená, že by pouze blokoval účty dlužníků, ale nedovoloval by vyplacení prostředků věřitelům. Tento příkaz by měl dále mít věcný účinek, tzn., že bude zaměřen na konkrétní účty, nikoli na osobu dlužníka.

Souvislosti a důvody vzniku nové právní úpravy

Potřebou zlepšit účinnost výkonu soudních rozhodnutí týkajících se bankovních účtů a aktiv dlužníků se zabývala Komise již ve svém sdělení z roku 1998 „K účinnějšímu vynášení a vynucování rozsudků v Evropské unii“². Dne 24. října 2006 přijala Komise „Zelenou knihu o zlepšení účinnosti výkonu soudních rozhodnutí v Evropské unii: obstavení bankovních účtů“³, v níž bylo navrženo zavedení předběžného opatření na evropské úrovni upravujícího obstavení bankovních účtů. Vytvoření nařízení o zlepšení účinnosti výkonu soudních rozhodnutí v Evropské unii týkajícího se obstavení bankovních účtů bylo jako jeden z cílů Komise také zahrnuto do Stockholmského programu z roku 2009⁴. Na potřebu zlepšit přeshraniční vymáhání pohledávek naposledy poukázal Evropský parlament, když v květnu 2011 přijal zprávu z vlastního podnětu, v níž vyzval Komisi k předložení návrhu na předběžná opatření pro zmrazování a zveřejňování aktiv dlužníků v přeshraničních případech⁵.

Hlavním důvodem pro vytvoření nové právní úpravy usnadňující vymáhání přeshraničních pohledávek v občanských a obchodních věcech je skutečnost, že pro věřitele vymáhající dluhy v jiném členském státě je složité, zdoluhavé a finančně náročné domoci se předběžných opatření, jež by obstavila majetek jejich dlužníků nacházející se v zahraničí. Rychlý a snadný přístup k takovýmto předběžným opatřením je často klíčový pro zajištění toho, aby dlužník svůj majetek (zejména majetek nacházející se na bankovních účtech) nepřevedl nebo nepromrhal dříve, než věřitel získá a vykoná rozhod-

nutí týkající se jeho nároků. V současné době mohou dlužníci před opatřeními k výkonu rozhodnutí uniknout tak, že své prostředky urychleně převedou z bankovního účtu v jednom členském státě na účet v jiném členském státě, zatímco věřitel, který chce zajistit splacení své pohledávky, má jen malou šanci dlužnickovy bankovní účty zablokovat. Z tohoto důvodu nemůže mnoho věřitelů úspěšně získat své pohledávky ze zahraničí, nebo se o to ani nepokusí a pohledávky odepíše.

V současné situaci lze v zásadě vypočítat čtyři hlavní nedostatky:

- Podmínky pro vydávání příkazů k obstavení majetku na bankovních účtech se v právních předpisech členských států EU značně liší. Tato situace věřitelům v některých členských státech ztěžuje získání příkazu k obstavení účtů ve srovnání s jinými a podporuje vyhledávání nejvýhodnější jurisdikce (tzv. forum-shopping). Za současného stavu v evropském právu navíc vzniká i dodatečný problém pramenící z toho, že podle judikatury Soudního dvora Evropské unie⁶ nejsou ve smyslu nařízení Brusel I předběžná opatření vydaná bez předchozího vyslechnutí dlužníka, uznávána v jiném členském státě a nejsou v něm vykonatelná. Tímto problémem se však již zabýval návrh Komise na revizi zmíněného nařízení.
- Druhý problém souvisí se skutečností, že v mnoha členských státech je pro věřitele obtížné, ne-li nemožné, získat informace o tom, kde se bankovní účet jeho dlužníka nachází, aniž by za tímto účelem museli využít služeb soukromých zpravodajských agentur. Tato nedostatečná transparentnost může věřitelům často zabránit v přístupu k tomuto typu předběžného opatření.
- Výdaje na získání a vykonání příkazu k obstavení účtů bývají v přeshraničních případech vyšší než v případech domácích, což věřitele od vymáhání zahraničních pohledávek pomocí soudního systému odrazuje.
- Posledním pozorovaným nedostatkem, který je pro věřitele usilující o výkon soudního rozhodnutí závažným problémem, jsou rozdíly ve vnitrostátních systémech výkonu a v době, která je k výkonu rozhodnutí zapotřebí. Tento nedostatek ohrožuje účinnost předběžných opatření, jakými jsou příkazy k obstavení účtů, neboť ta svou povahou závisejí na rychlém provedení.

² Úř. věst. C 33, 31. 1. 1998, s. 3.

³ KOM (2006) 618.

⁴ KOM (2010) 171, 20. 4. 2010.

⁵ Plenární zasedání EP, 10. květen 2011. Dokument JURI 2009/2169(INI) ze dne 16. 2. 2011, zpravodaj Arlene McCarthy (S-D/UK).

⁶ Věc 125/79 Denilauler ze dne 21. května 1980.

Cíle nové právní úpravy

Zastřešujícím cílem navrhovaného nařízení je přispět k rozvoji vnitřního trhu EU, jak je nastíněno ve strategii pro růst „Evropa 2020“⁷, a k vytvoření skutečného evropského prostoru občanského práva v oblasti výkonu rozhodnutí. Obecným cílem předmětného nařízení je pak usnadnit občanům a podnikům (zejména malým a středním podnikům) vymáhání přeshraničních pohledávek a zlepšit účinnost výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, jejichž předmětem jsou přeshraniční spory. Nová právní úprava by tak měla mít za následek omezení rizik spojených s přeshraničním obchodem, zvýšení důvěry obchodníků, zlepšení platební morálky dlužníků v přeshraničních situacích a podporu zvýšení přeshraničních obchodních aktivit.

Konkrétněji patří mezi cíle nové právní úpravy:

- umožnit věřitelům získávání příkazů k obstavení účtů za stejných podmínek bez ohledu na zemi, kde se nachází příslušný soud,
- umožnit věřitelům získávání informací o místě, kde se nacházejí bankovní účty dlužníků, a
- snížit věřitelům náklady na získání a výkon příkazu k obstavení účtů v přeshraničních případech a omezit související prodlení.

Věcná působnost nové právní úpravy

Navrhované nařízení se vztahuje na občanské a obchodní věci. Výjimky z jeho působnosti se převážně shodují s výjimkami z nařízení Brusel I, což znamená, že z jeho působnosti jsou vyloučeny insolvence a oblast sociálního zabezpečení. Z působnosti předmětného nařízení je dále vyňato i rozhodčí řízení, neboť zahrnutí rozhodčího řízení do působnosti nařízení by bylo spojeno s komplexními otázkami, jež nebyly evropským právem dosud řešeny (např. s okolnostmi, za kterých je možné rozhodčí nálezy považovat za rovnocenné soudním rozhodnutím). Navrhované nařízení bude na rozdíl od nařízení Brusel I použitelné ve věcech majetkových vztahů mezi manželi a registrovanými partnery a dědictví, jakmile budou přijaty a nabudou účinnosti právní předpisy, které v těchto dvou oblastech navrhuje Komise. Předmětné nařízení se týká pouze případů s přeshraničními rozměry.

⁷ Na zasedání Evropské rady dne 26. března 2010 vytyčili vedoucí představitelé Evropské unie svůj plán pro „Evropu 2020“, což je strategie pro zvýšení konkurenceschopnosti EU, rychlejší růst a vyšší zaměstnanost. http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm.

Podmínky a postup vydávání evropského příkazu k obstavení účtu

Navrhované nařízení předpokládá, že evropské řízení by bylo použitelné ve dvou typech případů, tzn. před získáním titulu vykonatelného v členském státě, kde je účet veden, a po jeho získání. Věřitel by tedy mohl podat návrh na vydání evropského příkazu k obstavení účtu buď před zahájením soudního řízení o podstatě nároku či nebo během něho, nebo po vydání exekučního titulu v členském státě původu, který ještě není v členském státě výkonu vykonatelný, anebo po získání titulu vykonatelného v členském státě výkonu. Podmínky vydání příkazu jsou méně přísné za situace, kdy má již věřitel vykonatelný exekuční titul, než bez takového titulu.

Jedná-li se o věcnou a místní příslušnost soudu k vydání evropského příkazu k obstavení účtů, příslušné k vydání tohoto příkazu jsou soudy členských států, které mají v této záležitosti příslušnost určenou podle komunitárního a vnitrostátního práva. Alternativně mohou příkaz vydat soudy členského státu, v němž je účet veden. V tomto případě se však v zájmu zamezení volného určení soudní příslušnosti platnost příkazu omezuje na členský stát, v němž byl vydán, a příkaz nebude uznán ani vykonatelný v jiných členských státech. Za situace, kdy již věřitel disponuje exekučním titulem, může získat evropský příkaz k obstavení účtů buď od téhož soudu, který mu dříve vydal exekuční titul, nebo od orgánu členského státu příslušného pro výkon, v němž je veden bankovní účet. Ustanovení tohoto nařízení týkající se soudní příslušnosti nezabraňují navrhovateli usilovat o zajišťovací opatření podle vnitrostátního práva na základě článku 31 nařízení Brusel I.

Podmínky vydání

Postup při vydávání předběžných opatření ve věci obstavení účtů se v členských zemích liší, případně není upraven vůbec. Nařízení se tímto problémem vypořádává tak, že zavádí postup obvyklý ve většině členských států. Navrhované nařízení vyžaduje, aby věřitel prokázal, že má na úspěch ve sporu dobré vyhlídky, resp. že jeho pohledávka je dobře odůvodněná a že v případě nevydání příkazu hrozí zmaření výkonu budoucího rozhodnutí, protože dlužník může svůj majetek převést nebo promrhat. Dle nařízení navíc může soud věřitele požádat o po-

skytnutí jistoty, aby zajistil vyrovnání jakýchkoli škod vzniklých dlužníkovi v případě, že by byl příkaz dodatečně zrušen jako bezdůvodný, například pokud by pohledávka věřitele v dané věci byla neoprávněná.

Povaha řízení

Evropský příkaz k obstrukci účtů se bude vydávat v rámci řízení s jediným účastníkem, tj. bez předchozího vyslechnutí dlužníka, což umožní zachovat u opatření účinek „překvapení“. V případech, kdy není tento účinek zapotřebí, však může návrhovač vyžadovat, aby řízení proběhlo inter partes. Vzhledem k tomu, že v řízení o předběžných opatřeních má klíčový význam rychlost, ústní svědectví je podle nařízení povoleno jen za výjimečných okolností. Soudy mohou přijímat za důkazy písemná prohlášení svědků nebo odborníků. Nařízení také stanoví konkrétní lhůty pro vydávání a provádění evropského příkazu. V běžných případech stanovuje soudu pro vydání příkazu lhůtu sedmi dnů, v mimořádných situacích pak lhůtu třídní. Pokud soud nebo orgán příslušný pro výkon není za výjimečných okolností schopen tyto lhůty dodržet, musí potřebu dalšího odkladu odůvodnit.

Získávání informací o účtu či účtech dlužníka

Protože se věřitel často potýká s potížemi, chce-li získat informace o účtu či účtech dlužníka, navrhované nařízení ukládá členským státům povinnost zajistit mechanismus, jenž by získávání informací usnadnil. Nařízení přitom ponechává členským státům na výběr mezi dvěma různými mechanismy. Prvním z nich je zřízení příkazu ke zpřístupnění údajů, na základě něhož musí všechny banky na území daných zemí poskytnout informace o tom, zda má u nich dlužník vedený účet. Druhým způsobem je možnost zajistit svým orgánům příslušným pro výkon přístup k údajům evidovaným orgány veřejné moci v registrech. Jelikož na našem území již máme s veřejnými registry zkušenosti, zdá se být druhá alternativa pro Českou republiku přijatelnější.

Vykonatelnost a výkon příkazu Zrušení doložky vykonatelnosti

V souladu se stávajícími evropskými řízeními se budou příkazy k obstrukci účtů vydané podle navrhovaného řízení v jednom členském státě automaticky uznávat bez možnosti je rozporovat a bude možné je vykonávat v jiném členském státě, aniž by k tomu bylo zapotřebí jakékoliv zvláštního řízení.

Doručení příkazu bance a odpůrci

Ustanovení o samotném výkonu evropského příkazu vydávaného podle nového řízení jsou hlavní novinkou navrhovaného nařízení. Příkaz k obstrukci účtů se vykonává doručením bance či bankám, u kterých jsou účty dlužníka vedeny a které mají povinnost příkaz provést. Ustanovení, jež v navrhovaném nařízení upravují doručení příkazu bance, rozlišují dvě situace. Pokud se soud nachází v tomtéž členském státě jako daná bankovní instituce, doručení se řídí vnitrostátními právními předpisy. Pokud je třeba příkaz doručit přes hranice, musí tak být učiněno v souladu s nařízením (ES) č. 1393/2007 s významnou změnou metody doručení. Písemnosti k doručení jsou předány soudem původu nebo návrhovatelem přímo příslušnému orgánu v členském státě výkonu, jenž je posléze doručí bance nebo odpůrci. Tato metoda doručení má v porovnání s jinými způsoby doručení tu výhodu, že jsou do ní zapojeny příslušné orgány členského státu výkonu. Bankovní instituce obdrží příkaz známými kanály a zároveň je umožněno příslušnému orgánu z úřední moci zohlednit částky, jež jsou vyloučené z exekuce, pokud je to podle vnitrostátního práva možné. Dlužníka je třeba informovat ihned poté, co opatření nabude účinnosti.

Provedení příkazu bankou a bankovní prohlášení

Banka je povinna příkaz okamžitě provést, a to zablokováním částky, jež odpovídá částce v příkazu. Během osmi dnů musí banka vydat prohlášení o tom, zda příkaz obstavil prostředky v dostatečné výši. Pokud je plně vyhověno příkazu, v zájmu zaručení ochrany dlužnickových osobních údajů nemusí být věřiteli podáno sdělení zůstatku na účtu.

Pro případ příkazu k obstrukci několika účtů, navrhované nařízení omezuje možnost nadměrného zajištění ze strany věřitele tím, že nařizuje uvolnit každou částku přesahující jeho pohledávku, jakmile je o tom informován. Vzhledem k tomu, že existují značné rozdíly ve vnitrostátních právech v otázce podmínek, za kterých mohou být obstavěny společné účty (například společné účty manželů), ponechává navrhované nařízení tuto otázku na platných vnitrostátních předpisech.

Částky vyloučené z výkonu

Částkami vyloučenými z výkonu jsou ve většině členských států myšleny minimální částky sloužící k zajištění živobytí dlužníka a jeho rodiny nebo k umožnění vykonávání běžné podnikatelské činnosti. Nejenže se v jednotlivých státech liší rozsah

vyložených částek, ale také způsob, jakým k vyloučení částek dochází. Navrhované nařízení umožňuje členským státům ponechat si vnitrostátní systém. Je tedy na právním řádu státu, zda k vyloučení dojde ze zákona, nebo na žádost dlužníka.

Pořadí konkurujících si věřitelů

Vnitrostátní právo v EU se také velmi liší ve vztahu k účinkům předběžného opatření na pořadí věřitelů. Tato otázka je velmi složitá a vnitřně propojená s vnitrostátním exekucním a insolvenčním právem. Se zřetelem k těmto odlišnostem navrhované nařízení stanovuje, že evropský příkaz má pořadí dané rovnocenným opatřením podle vnitrostátního práva.

Opravné prostředky proti evropskému příkazu k obstavení účtů

Navrhované nařízení dlužníkovi přiznává právo bránit se proti příkazu z věcných i procesních důvodů. Pokud jde o soudy příslušné k rozhodování o dlužníkově návrhu na přezkum, v navrhovaném nařízení je zachován přístup zvolený v revizi nařízení Brusel I. Odpůrce v zásadě musí své námitky k příkazu vznést u soudu, který jej vydal. Tento přístup zaručuje, aby šlo principiálně o tentýž soud, který rozhoduje o příkazu a jeho přezkumu. Výjimkou jsou námitky týkající se určitých aspektů exekucního řízení (zejména částek vyloučených z exekuce) – ty musí být vzneseny u soudů členského státu výkonu, protože řízení má na starosti právě tento členský stát. Nařízení zavádí standardní formuláře, které budou dostupné ve všech jazycích Unie a sníží náklady na překlad, čímž se dlužníkovi usnadní návrh na přezkum příkazu u soudů jiného členského státu. Na určité kategorie dlužníků, které se obecně považují za „slabší stranu“ sporu (spotřebitelé, zaměstnanci a pojištěnci), se vztahuje jiné pravidlo týkající se soudní příslušnosti. Tito dlužníci mohou námitky proti příkazu vznést u soudů v členském státě svého bydliště. Toto pravidlo zaručuje, aby slabší strany mohly evropský příkaz zpochybnit v domácí jurisdikci.

V souladu s právními poměry ve většině členských států a v zájmu snížení procesních nákladů není podle navrhovaného nařízení pro získání evropského příkazu k obstavení účtů povinné právní zastoupení.

Problematika nákladů

Problematika nákladů se řeší v několika ustanoveních navrhovaného nařízení. Banky si mohou za provedení evropského příkazu k obstavení účtů účtovat poplatek jen tehdy, mají-li

k tomu oprávnění při provádění rovnocenných opatření podle vnitrostátních právních předpisů. V zájmu zvýšení transparentnosti musí členské státy, jichž se toto týká, určit jednotný a pevný poplatek, který se bude na jejich území vybírat. Jednotný pevný poplatek je třeba určit také pro náklady spojené se službami příslušného orgánu, např. exekutora. Zavádí se také povinnost neúspěšné strany uhradit náklady řízení o vydání evropského příkazu. Přestože členské státy mají možnost za evropské řízení u soudu vybírat poplatky, předmětné částky nesmí převyšovat poplatky za získání rovnocenného opatření podle vnitrostátního práva, ani nesmí být neúměrné hodnotě pohledávky nebo být příliš vysoké, a odrazovat tak od využívání řízení.

Závěr

Vytvoření rychlého a nákladově úsporného evropského řízení pro obstavení bankovních účtů je jistě dobrým nápadem. Vzhledem k rozdílům právní úpravy jednotlivých členských států je nepravděpodobné, že by členské státy společně podnikly kroky ke sjednocení svých právních předpisů o obstavení bankovních účtů, a potlačily tak potřebu zásahu ze strany Evropské unie. Samotná myšlenka společného postupu formou přijetí nařízení o zavedení evropského příkazu k obstavení účtů je rozumným řešením. Vytvořený návrh má však dle našeho názoru hned několik nedostatků a zatím otázky spíše vyvolává, než by na ně odpovídalo, což bylo patrné i z dotazů maďarských, britských či francouzských účastníků přednášek, kterých jsme se v Budapešti zúčastnili. Působnost návrhu nařízení se samozřejmě vztahuje pouze na země Evropské unie a je téměř jisté, že dlužníci budou své finanční prostředky vyvádět na bankovní účty mimo Evropskou unii. Dále je nutné upozornit, že se jedná o nástroj sloužící pouze ke zmrazení finančních prostředků na účtu dlužníka a neřeší přímé uspokojení věřitele, tj. výplatu zadržovaných prostředků na účtu. Návrh nařízení je však příslibem a nadějí budoucího řešení pro usnadnění přeshraničního vymáhání dluhů.

VÝKON ROZHODNUTÍ PŘED STO LETY NA STRÁNKÁCH ČASOPISU PRÁVNÍK

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

soudce Ústavního soudu ČR,
člen redakční rady Komorních listů

Blížící se termín účinnosti nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. činí stále více aktuální otázku použitelnosti judikatury z období habsburského mocnářství a první Československé republiky při jeho aplikaci.

Ukazuje se přitom, že i ti, kteří donedávna pokládali právní historii za okrajový obor, si konečně začali postupně uvědomovat nepostradatelnost této významné pomocné vědy právní. Nelze totiž přehlédnout, že souběžně s přípravou a přijetím rekodifikace byla v letech 2011-2012 publikována celá řada prací věnovaná dějinám soukromého práva na území českých zemí¹ i historickým kodifikacím, zejména všeobecnému zákoníku občanskému² či všeobecnému obchodnímu zákoníku.³ Příležitostí k připomenutí vývoje jednotlivých právních odvětví a oborů

¹ Srov. zejména VOJÁČEK, Ladislav – SCHELLE, Karel - TAUCHEN, Jaromír a kol., Vývoj soukromého práva na území českých zemí, 2 sv., Brno: Masarykova univerzita, 2012.

² Srov. zejména DVOŘÁK, Jan – MALÝ Karel a kol., 200 let Všeobecného občanského zákoníku. Praha: Wolters Kluwer, 2011.

³ Srov. zejména K. Bubelová (ed.), 150 let Všeobecného obchodního zákoníku. Sborník příspěvků z mezinárodního vědeckého kolokvia ke 150. výročí Všeobecného obchodního zákoníku pořádaného ve dnech 11.-12. 10. 2012 Právnickou fakultou University Palackého v Olomouci pod názvem Zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný rakouský obchodní zákoník – inspirační zdroj českého obchodního práva. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012.

se pak v nedávné době stala i další významná jubilea, mimo jiné 150. výročí od zahájení vydávání časopisu Právník⁴ či 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky.⁵

Dostupná judikatura, odvíjející se postupně od účinnosti vybraných právních předpisů rakouského práva 19. století, je rozsáhlým souborem, do něhož lze zatím vstupovat spíše metodou dílčích sond. Po občanskoprávní judikatuře z let 1861-1914⁶ a obchodněprávní z let 1861-1882⁷ nyní zaměřím pozornost na judikaturu k zákonu č. 79/1896 ř. z., o řízení exekucním a zajišťovacím (exekuční řád), na stránkách časopisu Právník z r. 1913.

xxx

Zákon č. 79/1896 ř. z., o řízení exekucním a zajišťovacím (exekuční řád)⁸, byl vydán návazně na zákon č. 78/1896 ř. z., v příčině zavedení zákona o řízení exekucním a zajišťovacím.⁹ Před sto lety byl účinný šestnáctým rokem.

Časopis Právník přinášel i v r. 1913 v jednotlivých sešitech pravidelně rubriku Praktické případy. Podle obsahu ročníku spadají rozhodnutí vztahující se k exekucnímu řádu mezi případy *Z řízení soudního a předpisů o příslušnosti soudů ve věcech sporných* či *Z práva a řízení konkursního a odpůrčího*. Z 53 případů, zařazených v těchto rubrikách, spadalo 10 věcí, tedy necelá jedna pětina, do oblasti výkonu rozhodnutí, respektive exekucního řádu.

Publikovaná judikatura se dotýká odkladu exekuce (§§ 42, 44 ex. ř.), rozvrhu nejvyššího podání v rámci nucené dražby (§§ 209-236 ex. ř.), příkázání pohledávky (§ 308 ex. ř.), exekuce na pohledávky knihovně zajištěné (§§ 320 a násl. ex. ř.) a soudní příslušnosti pro opatření prozatímní (§§ 387, 389 odst. 2 ex. ř.).

Z hlediska průběhu soudního řízení v rámci jednotlivých případů lze nezřídka narazit – obdobně tomu bylo v prvních dvaceti letech aplikace všeobecného obchodního zákoníku – na

případy difformity, tj. odlišného právního posouzení věci soudy více instancí. Na nejednotnou rozhodovací praxi pak poukazuje i rozhodnutí týkající se nákladů spojených s podáním v řízení rozdělovacím: „Vzhledem k namoze si odporujícím rozhodnutím o otázce náhrady nákladů vzešlých v řízení rozdělovacím, přikázal první prezident nejvyššího dvoru soudního po rozumu § 16. lit. f) cís. patentu ze dne 7. srpna 1850 č. 325 rozluštění této otázky plenissimárnímu senátu nejvyššího soudu. Tento se usnesl, aby [...] právní věta zapsána byla do knihy judikátů.“¹⁰

Citované plenissimární rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 4. února 1913 stanovilo, že náklady v řízení rozdělovacím „jako na příklad: náklady na přihlášku pohledávek, účasti při jednání a vydání přikázaných obnosů, jakož i náklady na prostředky opravné se v tomto řízení nepřisuzují.“ C. k. nejvyšší soud dospěl k závěru, že „udělením příklepu nemovitosti nuceně prodané vydražiteli mění se předpokládajíc, že se stane právoplatným, právní povaha řízení exekucního“. V další fázi řízení „nestojí vym. věřitel a dlužník proti sobě, nýbrž příklepem utvořen byl soutěžný poměr mezi všemi těmi, jimž příslušela knihovní práva k vydražené nemovitosti a již se domáhají uspokojení jich z docíleného výtěžku. Tento poměr má ve všech podstatných kusech ráz konkursu.“ Další řízení již nesměřuje proti dlužníkovi, ten „vůči vym. věřiteli nemá tudíž vůbec práva k odporu. Nelze proto říci, že náklady vymáhajícímu věřiteli v rozdělovacím řízení vzešlé, způsobeny byly *d l u ž n í k e m*, a nemůže již z tohoto důvodu býti užito § 74. ř. exek.“ Nejvyšší soud uzavřel, že „s naznačenou úpravou nákladů dle zákona nemá nic společného případ, když na základě ujednání stran bylo vkladem nejvyššího obnosu pro jisté v budoucnosti vzházející příslušenství založeno právo zástavní. [...] V takových případech jest rozhodným zápis v pozemkové knize a smluvní poměr mezi stranami.“

xxx

Rozhodnutí zaslali k publikaci méně známí autoři. V případě rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 24. září 1912, R. II. 873/12-1, tak učinil prvoinstanční soudce Hynek Bauer, jemuž

⁴ Srov. MASOPUST, Zdeněk (ed.), Stát a právo na stránkách Právníka. 150 let českého právního časopisu. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2011.

⁵ Srov. Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2011.

⁶ Srov. BALÍK, Stanislav, Všeobecný občanský zákoník a občanskoprávní tematika na stránkách časopisu Právník v letech 1861-1914, in: DVOŘÁK, Jan - MALÝ Karel a kol., 200 let Všeobecného občanského zákoníku. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 164-180.

⁷ Srov. BALÍK, Stanislav, Obchodněprávní judikatura na stránkách Právníka v letech 1861-1882, in: K. Bubelová (ed.), 150 let Všeobecného obchodního zákoníku. Sborník příspěvků z mezinárodního vědeckého kolokvia ke 150. výročí Všeobecného obchodního zákoníku pořádaného

ve dnech 11.-12. 10. 2012 Právníckou fakultou University Palackého v Olomouci pod názvem Zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný rakouský obchodní zákoník – inspirační zdroj českého obchodního práva. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, s. 45-49.

⁸ Dále jen „exekuční řád“ či „ex. ř.“

⁹ O jeho přijetí a obsahu pojednává podrobně SMOLÍK, Petr, Vývoj exekucního řízení v českých zemích a v Československu do roku 1963, in: Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2011, s. 24-39. Text k dispozici in: SALÁK, Pavel-TAUCHEN, Jaromír: Říšská sbírka zákonů 1848-1918. Dokumenty. Brno: Masarykova univerzita, 2009.

¹⁰ Srov. Právník, 1913, s. 277-283.

dal za pravdu dovolací soud. Právní věta zní: „Podána-li žaloba excisní po zrušení exekuce, nepřísluší žalobci náhrada útrat.“¹¹

Okresní soud pro Staré Město a Josefov v Praze náklady nepřiznal proto, že žaloba byla podána již v době, kdy byl podán návrh na zrušení exekuce. C. k. zemský soud na základě žalobcova rekursu „změnil výrok o útratách v ten smysl, že žalovaný povinen nahraditi žalobci náklady sporu a rekursu“, neboť žalovaný žalobce poté, kdy na jeho výzvu zrušil exekuci, o tom žalobce nevyrozuměl. Nejvyšší soud na základě dovolací stížnosti „změnil naříkané usnesení v ten smysl, že obnovuje se výrok soudu I. stolice o nákladech procesních, žalobce ponese sám náklady stížnosti a nahradí žalovanému náklady stížnosti dovolací.“ Dovolací soud dospěl k závěru, že po zrušení exekuce ztratila žaloba skutkový a právní podklad, žalobce by v případě, že by ji nevzal zpět, byl odsouzen k náhradě procesních nákladů, poněvadž žalobní návrh by musel být zamítnut.

Také v tomto případě nebyla judikatura sjednocena, sám Hynek Bauer upozornil na to, že c. k. nejvyšší soud v r. 1910 rozhodl jinak, naopak v r. 1912 v jiné věci rozhodl „doslovně stejné“:

xxx

Zajímavé rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1913, R. II. 416/13-1 se dotýká výše existenčního minima.¹² I k této otázce bylo již v r. 1900 vydáno „plenissimární usnesení“, dle něhož v případě platů za služby a mezd osob, „jež ve službě trvale postaveny nejsou“, platí s ohledem na článek IX. uvozovacího zákona č. 78/1896 ř. z. předchozí nezrušená právní úprava daná zákonem č. 68/1873 ř. z., podle níž jedna polovina ročního služného nepodléhala exekuci.

V souzeném případě byla exekuce vedena „proti advokátnímu diurnistovi, prozatím v advokátní kanceláři zaměstnanému, který tedy ve službách advokáta trvale postaven nebyl.“ Zatímco „první soudce“ povolil exekuci na polovinu platu, soud II. stolice vyhověl rekursu dlužníka s tím, že podle zákona č. 104/1912 ř. z. bylo stanoveno existenční minimum 800 K. Reviznímu rekursu věřitele naopak nevyhověl c. k. nejvyšší soud s tím, že jeho zásadní stanovisko z r. 1900 nebylo zákonem č. 104/1912 ř. z. dotčeno, „jak z toho znění vysvítá, nýbrž pouze z důvodů sociálně politických zákon ten dále ustanovil ve prospěch dlužníka, že v případě exekuce, by poskytnuta byla vý-

živa ze zákona příslušející, dlužníku jako existenční minimum nejméně 800 K volným zůstatki musí.“

xxx

V jiné věci se jednalo o exekuci na postoupenou pohledávku obce bývalému starostovi.¹³ Obec, jejíž název byl oproti jiným v Právníku uveřejněným rozhodnutím anonymizován, postoupila svému bývalému starostovi nedoplatky obecních přírážek se všemi exekučními právy.

Okresní soud žádosti za povolení exekuce podané bývalým starostou „na základě postupní listiny a vykonatelného výkazu o nedoplatcích vyhověl.“ Krajský soud na základě stížnosti povinného žádost za povolení exekuce zamítl s tím, že „obecní přírážky nemohou býti předmětem postupní smlouvy, ježto co dávky k obecním účelům – právě jako právo obce ku krytí obecních potřeb přírážky ukládati – kotví ve veřejném právu a nejsou tedy předmětem právního obchodu a zcizení. [...] Než nehledě k tomu, nelze považovati listinu postupní jako smlouvu za exekuční titul dle § 1. ex. ř., za výkaz o nedoplatcích pak ve smyslu § 1. č. 13. ex. ř. ji rovněž nelze považovati.“

Nejvyšší soud pak dovolací stížnosti nevyhověl.

xxx

Co dodat závěrem?

Sto let stará judikatura je zajímavým a inspirujícím čtením. Na základech vztahů věřitelů a dlužníků se toho tolik nezměnilo...

¹¹ Srov. Právník, 1913, s. 715-716.

¹² Srov. Právník, 1913, s. 358-359.

¹³ Srov. Právník, 1913, s. 140-141.

NICOS – NOVÝ DODAVATEL DORUČENKOVÝCH OBÁLEK

DORUČENKY VÝHODNĚ A BEZ STAROSTÍ

NICOS team

www.nicos.cz

Doručkové obálky jsou nezbytnou součástí provozu exekutorských úřadů. Vzhledem k podnětům z mnohých exekutorských úřadů byla zaštiťující Exekutorskou komorou řešena otázka optimálního zajištění tohoto produktu. Na základě výhodnosti a s přihlédnutím ke zkušenostem a komplexnosti dodavatele v této oblasti byla začátkem září uzavřena „Rámcová smlouva o dodávkách zboží a služeb“ mezi Exekutorskou komorou a společností NICOS s. r. o. Hlavním smyslem této dohody je zajištění spolehlivého dodavatele schopného pokrýt dodávkami každý exekutorský úřad, významným prvkem pro uzavření smlouvy pak byla zejména výhodná cena, která je shodná pro všechny exekutory. Mimo základní náležitosti obsahuje tato smlouva též dohodu o poskytnutí finančního bonusu jednotlivým exekutorským úřadům, v závislosti na jimi dosažených finančních objemech během kalendářního roku, a to nejen při odběru doručkových obálek.

Dalším krokem k realizaci dodávek, především doručkových obálek, jednotlivým exekutorským úřadům je uzavření „Prováděcí smlouvy o dodávkách zboží a služeb“ se společností NICOS s. r. o., kterou v těchto jednáních zastupuje člen obchodního týmu paní Olga Poláková. Proces v současné době již plně probíhá a jsou také prováděny již první dodávky.

Doručkové obálky distribuované společností NICOS s. r. o. vyhovují předpisům OSŘ a jsou přizpůsobené pro jednostranný dotisk na laserových tiskárnách. Výsledný vzhled a správnost textů byly schváleny Ministerstvem spravedlnosti. Dále byla ve spolupráci s Českou poštou vytvořena nejnovější verze exekutorských doručkových obálek speciálně určených pro systém Hybridní pošty poskytovaný Českou poštou. V souvislosti s tím byl upraven vzhled doručenek se snahou o maximální formátové a vizuální sjednocení.

Tyto aktualizované obálky jsou určeny pro:

- hromadné zpracování v rámci Hybridní pošty,
- pro strojní plnění na plnicích linkách menšího typu na exekutorských úřadech,
- pro ruční kompletaci doručenek.

V zájmu minimalizace obtíží při přechodu na nové typy doručenek oslovila společnost NICOS s. r. o. firmy spravující SW pro laserový dotisk adres či jiných variabilních dat na exekutorských úřadech. S těmito společnostmi byly dohodnuty možnosti operativního řešení při případných potřebných krocích pro nastavení tisků.

Společnost NICOS s. r. o. dodává doručkové obálky a poskytuje kompletní polygrafické služby již od svého vzniku v roce 1996. V rámci polygrafické výroby jsou to zejména veškeré potištěné obálky, dodávky formulářů, hlavičkových papírů, letáků, registračních a prezentačních desek, vizitek, potištěných etiket a dalších tiskovin. K zajištění dodávek firma využívá technologie, které umožňují výrobu produktů od desítek kusů po milióny kusů. Současně s těmito materiály nabízí společnost také klasické čisté kancelářské papíry vhodné pro laserový či inkjetový tisk, nepotištěné obálky nebo samolepicí štítky.

Nedílnou součástí nabídkového portfolia společnosti Nicos s. r. o. jsou též služby v oblasti personalizace, kompletace a distribuce zásilek.

Těšíme se na spolupráci s Vámi.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU ČR

rubriku připravila
Mgr. Lucie Mikmeková
asistentka soudce Ústavního soudu ČR

Námítky proti směnečnému platebnímu rozkazu po indosaci směnky

Nález sp. zn. IV. ÚS 457/10 ze dne 18. 7. 2013

§ 18 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění rozhodném, § 17 zákona č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, § 3 zákona o. z., § 175 odst. 1 o. s. ř.

Ochrana autonomie vůle v oblasti závazkových vztahů nemůže být absolutní tam, kde existuje jiné základní právo jednotlivce nebo ústavní princip či jiný ústavně aprobovaný veřejný zájem, který je způsobilý autonomii vůle proporcionálně omezit.

Z ústavní stížnosti a předcházejících rozhodnutí obecných soudů je zřejmé, že pro hodnocení předmětného případu bylo rozhodující posouzení otázky, zda může stěžovatelka vznášet kauzální námítky za situace, kdy došlo k indosaci směnky na jiného majitele. Obecné soudy přitom dovodily, že pokud v daném případě nebyla naplněna dispozice ustanovení § 17 ZSŠ, tj. pokud majitel směnky nejednal vědomě na škodu dlužníka, nelze ke kauzálním námítkám stěžovatelky přihlížet. S výše uvedeným právním závěrem se Ústavní soud neztotožňuje, neboť v případech spotřebitelů nelze odhlížet od jejich specifických zájmů a postavení.

V právě projednávaném případě uzavřela stěžovatelka smlouvu o půjčce s tím, že pro případ nesplacení byl závazek zajištěn blankosměnkou, posléze indosovanou (již jako směnkou) na vedlejší účastnici řízení o ústavní stížnosti. Skutkové okolnosti případu vzbuzují důvodné pochybnosti o opravdovém účelu indosace směnky, kterým, dle náhledu Ústavního soudu, nedošlo k výkonu práva, ale právě naopak, k jeho zneužití. V obecné rovině se za zneužití práva považuje situace, kdy

někdo vykonává své subjektivní právo k neodůvodněné újme někoho jiného nebo společnosti. V předmětném případě došlo indosací k převodu vyplněné "blankosměnky", v důsledku čehož byla stěžovatelka zbavena možnosti vznášet proti dotčené směnce kauzální námitky. Přitom při sjednání smluvní pokuty ve výši 292 % ročně má právě vznášení kauzálních námitek pro stěžovatelku zcela zásadní význam. Nutno též poukázat na to, že obdobný postup by mohl v souvislosti s příliš vysokou smluvní pokutou vést v obchodněprávních vztazích k legalizaci derogace moderačního práva soudu, což je samo o sobě nepřijatelné.

Ústavní soud si je vědom přísné formálnosti směnečného práva, nicméně nelze přihlížet ke vzniku takové "právní" praxe, v jejímž důsledku dochází k využití, resp. zneužití směnečných institutů v neprospěch jedné ze smluvních stran. Samotná formálnost směnečného práva přitom nemůže být zjevně argumentační základnou, z níž by obecné soudy při posuzování takových případů vycházely. Důvodem je zde především ta skutečnost, že je to právě směnečné právo, jehož základní principy či instituty jsou zneužívány. Bez existence legislativních mechanismů, umožňujících zabránit výše nastíněným postupům, je na obecných soudech, aby ve své činnosti hledaly taková východiska, jež zneužívání práv zabrání (srov. např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 4. 2013 sp. zn. 9 Cmo 122/2013). Sukus problému tak není ze strany čtvrtého senátu Ústavního soudu spatřován v samotném ustanovení § 17 ZSŠ, ale v právní praxi, jež jeho aplikaci provádí.

Vrácení soudního poplatku v případě zpětvzetí žaloby před prvním jednáním

Nález sp. zn. IV. ÚS 4236/12 ze dne 25. 7. 2013

čl. II zákona č. 218/2011 Sb., § 10 odst. 3, § 15 zákona č. 549/1991 Sb.

Podstatou ústavní stížnosti je výklad přechodných ustanovení k zákonu č. 218/2011 Sb. týkajících se postupu soudu při vrácení zaplaceného soudního poplatku po zpětvzetí žaloby před prvním jednáním soudu v těch případech, kdy k zahájení řízení došlo před účinností tohoto zákona, avšak k samotnému zpětvzetí žaloby a zastavení řízení došlo po jeho účinnosti, za situace, kdy výslovná úprava intertemporálních pravidel pro vrácení poplatků v citovaném zákoně chybí. Touto problematikou se již Ústavní soud zabýval v několika svých rozhodnutích.

V nálezu sp. zn. I. ÚS 3296/12 ze dne 18. 12. 2012, a poté i v nálezech sp. zn. IV. ÚS 2116/12 ze dne 14. 2. 2013 a IV. ÚS 3727/12 ze dne 23. 4. 2013 Ústavní soud vyložil, že neobsahuje-li zákon č. 218/2011 Sb. speciální pravidla pro vrácení soudního poplatku v řízeních zahájených před jeho účinností,

je třeba aplikovat pravidlo zakotvené v čl. II. bod 1. větě první tohoto předpisu a postupovat tak, že v řízeních zahájených před nabytím účinnosti zákona č. 218/2011 Sb., která byla zastavena pro zpětvzetí návrhu, učiněném po nabytí účinnosti, se vrátí soudní poplatky podle dosavadních právních předpisů. Jinými slovy řečeno, pokud byla žaloba podána za určitého stavu právní úpravy, podléhá poplatková povinnost právnímu režimu platnému a účinnému v době jejího podání, a to v celém jejím rozsahu, tj. nejen pokud jde o placení soudního poplatku, ale také co se týče jeho případného vrácení.

Respekt k vůli stran ve věci stanovení způsobu řešení sporů

Nález sp. zn. II. ÚS 1512/12 ze dne 30. 7. 2013

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, § 106 odst. 1 o. s. ř.

Úvaha soudu druhé stolice o tom, že dovolá-li se žalovaný rozhodčí doložky před obecným soudem, řízení, u kterého zahájil žalobce v rámci své volby mezi rozhodčím a soudním řízením, je třeba zastavit a upřednostnit řízení rozhodčí, není ústavně konformní, poněvadž vůbec nerespektuje vůli stran založit možnost alternativního řešení sporů. Přitom zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ani ve znění ke dni vydání rozhodnutí odvolacího soudu (tj. k 5. 1. 2012), ani nyní ve znění platném (tj. ke dni rozhodnutí Ústavního soudu), jakož ani kogentní ustanovení jiného právního předpisu nezapovídá, aby rozhodčí smlouva představovala toliko alternativu k řešení sporů před obecným soudem, aby ztělesňovala fakultativní, a nikoli obligatorní cestu řešení těchto sporů. Dohodnou-li si smluvní strany, že řešení sporů je možné jak cestou rozhodčího řízení, tak i cestou občanského soudního řízení, aniž je mezi nimi výslovně smluvně preference rozhodčího řízení v případě nesouhlasu žalované strany, nelze tuto skutečnost pominout či explicitně vyjádřenou vůli umožnit stranám výběr mezi dvěma způsoby řešení sporů obsahově negovat, resp. vyprázdnit. Jiný přístup by vedl k nepřijatelnému zasahování do soukromoprávního vztahu a k nalomení zásady smluvní autonomie, a to v rozporu s principy odvozenými ze zásady legální licence zakotvené v čl. 2 odst. 4 Ústavy, resp. čl. 2 odst. 3 Listiny.

K důsledkům změny judikatury soudů, k níž došlo v průběhu soudního řízení

Nález sp. zn. II. ÚS 2234/10 ze dne 9. 8. 2013

Stěžovatelka se při podání žaloby neopírala o ustálenou soud-

ní interpretaci relevantního práva, nýbrž jen o ojedinělé, v té době excesivní rozhodnutí; stěžovatelka tedy neuplatňovala subjektivní právo v dobré víře v souladu se skutečně ustálenou soudní praxí, avšak v průběhu řízení (in concreto v rámci řízení o odvolání) byla konfrontována s její zásadní změnou, a to v její prospěch. Nelze tedy prima facie konstatovat, že by došlo ke kolizi mezi hodnotou soudcovského dotváření práva na straně jedné a hodnotou právní jistoty a předvídatelnosti soudního rozhodování na straně druhé – k této kolizi by došlo jen tehdy, kdyby se změna právního názoru Nejvyššího soudu v řízení před obecnými soudy promítla jako zúžení možnosti stěžovatelky k uplatnění subjektivního práva (řízení by zahájila v dobré víře v existenci práva, daného soudy ustálenou interpretací zákona, což by se v důsledku změny judikatury ukázalo jako překonané).

Posouzení této situace musí vycházet ze zásady pečlivého vážení konkrétních okolností soudní pře, zejména zajištění rovnosti v uplatněných právech, ochrany oprávněné důvěry v právo, jakož i předvídatelnosti soudních rozhodnutí. Zároveň musí být zohledněna nezbytnost vývoje soudní interpretace a aplikace zákona, včetně zajištění cíle spočívajícího v nutnosti zabránit strnulosti výkladu, jenž by se mohl stát překážkou dosažení účelů právní regulace.

Neuplatní se tu však hledisko posuzování nepřipustnosti retroaktivních dopadů způsobených změnou soudní judikatury, kde by soudy byly zatíženy povinností zvažovat míru negativních dopadů pro ochranu důvěry v právo, nýbrž kritérium souladnosti, resp. alespoň rámcové shody stěžovatelčiny argumentace s nosnými důvody rozhodnutí, kterým byla judikatura ke stěžovatelčinu prospěchu změněna. Toliko v takovém případě by totiž bylo nutné přisvědčit stěžovatelce, že se beneficium změněné judikatury má vztáhnout i na její případ, neboť by bylo jen dílem okolností, že by k obdobnému „vyhovujícímu“ rozhodnutí nedošlo právě v jejím případě.

Ústavní soud konstatuje, že stěžovatelka změnu judikatury nijak nepředjímalá, o zvrácení dosavadní judikatury neuvažovala, ani se o ni nesnažila, a obratu náhledu Nejvyššího soudu využila v poslední možný moment jako „šťastnou náhodu“.

Jestliže se stěžovatelka do okamžiku vydání obrátového rozhodnutí Nejvyššího soudu ani nepokusila přesvědčit obecné soudy o potřebě změny dosavadní judikatury, pak za předpokladu priority hodnoty stálosti judikatury, již lze prolomit pouze za podmínky splnění přísných procedurálních a materiálních podmínek, nebylo lze ze strany Ústavního soudu stěžovatelce přisvědčit, že pominutí rozhodnutí Nejvyššího soudu znamenalo excesivní odchýlení od (relevantním způsobem a nově) založené judikatorní praxe, čímž se měl odvolací soud vymknout zásadě právního státu, a zasáhnout tak do jejího práva na spravedlivý proces.

K povinnosti exekučního soudu zkoumat vykonatelnost exekučního titulu

Nález sp. zn. III. ÚS 4796/12 ze dne 15. 8. 2013

§ 206 odst. 1 o. s. ř.

Ústavní soud konstatuje, že exekuční soud musí mít v každém stadiu exekučního řízení postaveno najisto, zda titul je vykonatelný. Důvodem pro zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) nemůže být okolnost, že proti podkladovému rozhodnutí opatřenému doložkou vykonatelnosti bylo podáno odvolání; je tomu tak proto, že suspenzivní účinek odvolání nenastává vždy, ale jen při splnění předpokladů vymezených v ust. § 206 odst. 1 o. s. ř. Je-li proti podkladovému rozhodnutí podáno odvolání, musí exekuční soud buď vyčkat rozhodnutí o tomto opravném prostředku, anebo otázku, zda odvolání bylo podáno včas, musí posoudit v exekučním řízení (suspenzivní účinek totiž má jen včasné odvolání) sám (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2293/2006, sp. zn. 20 Cdo 1738/2007, sp. zn. 20 Cdo 5139/2007).

Posouzení aktuálních majetkových poměrů při rozhodování o osvobození od soudních poplatků

Nález sp. zn. I. ÚS 731/13 ze dne 22. 8. 2013

§ 138 o. s. ř.

Pochybení odvolacího soudu (mimo jiné) spočívá v konkrétních důvodech, pro které nebylo návrhu stěžovatele na osvobození od soudních poplatků vyhověno. Je spatřováno (zejména) v zohlednění půjčky ve výši 1 000 000,- Kč a později i dalších 150 000,- Kč, k nimž mělo dojít mezi stěžovatelem a žalovanou. Odvolací soud tedy zohlednil skutečnosti, k nimž došlo tři roky před vydáním rozhodnutí o návrhu na osvobození od soudních poplatků, a vyvodil z nich závěry o majetnosti stěžovatele. Ustanovení § 138 občanského soudního řádu však vychází z aktuálních, nikoliv minulých či budoucích majetkových poměrů. Další výtka Ústavního soudu vůči rozhodnutí soudu odvolacího směřuje k upřednostnění majetkových zájmů státu před právem na přístup k soudu. Odvolací soud totiž tvrdil, že pokud by žalovaná neměla žádný majetek a stěžovateli by bylo poskytnuto poplatkové osvobození, stát by se fakticky nedomohl vymožení částky odpovídající soudnímu poplatku. Ústavní soud však konstatuje, že zájem státu na vymožení částky odpovídající soudnímu poplatku v souzené věci nemůže dosáhnout intenzity zájmu stěžovatele na přístup k soudu. To je ostatně zřejmé i ze samotného poslání právní úpravy individuálního osvobození od soudních poplatků. Nadto Ústavní soud doplňuje, že v souzené věci odvolací soud

předjímal konečné rozhodnutí ve věci (předpoklad úspěchu stěžovatele jako žalobce) a přihlížel k majetkovým poměrům osoby, která o osvobození od soudních poplatků vůbec nepožádala. Odvolací soud tak přihlédl ke skutečnostem, které na majetkové poměry stěžovatele nemají žádný vliv.

Elektronicky podané dovolání

Nález sp. zn. II. ÚS 3042/12 ze dne 27. 8. 2013

§ 42 odst. 3, 5 o. s. ř.

Ústavní soud má ze spisu, vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 3, za prokázané, že právní zástupkyně stěžovatele zaslala dne 15. února 2012 nalézacímu soudu podání v elektronické formě opatřené elektronickým podpisem podle zvláštního zákona, jehož přílohu tvořilo dovolání ve formátu pdf. Jelikož k dokumentu, obsahujícímu samotné dovolání, nebyl připojen zaručený elektronický podpis a stěžovatel podání ve stanovené lhůtě nedoplnil podáním shodného znění v písemné podobě nebo v elektronické podobě se zaručeným elektronickým podpisem, Nejvyšší soud odmítl jeho dovolání projednat.

Z postupu dovolacího soudu lze dovodit, že podání stěžovatele, opatřené zaručeným elektronickým podpisem, a přílohu tohoto podání (dovolání ve formátu pdf) považoval za dvě samostatná podání. Ústavní soud však zastává názor, že pro takové rozlišování neexistuje žádný relevantní (zákonný) důvod. Naproti průvodní e-mail a jeho přílohu je třeba pokládat za jeden nedělitelný celek, kdy dokument obsažený v příloze e-mailu tvoří součást zprávy (srov. náleží sp. zn. IV. ÚS 4787/12). Ústavní soud v této souvislosti nesdílí obavy Nejvyššího soudu stran nedostatečné identifikace odesílatele zprávy. Na rozdíl od situace, kdy by podání, jehož bylo dovolání přílohou, bylo zasláno v elektronické formě bez elektronického podpisu podle zvláštního zákona, je v případě stěžovatele jednoznačně identifikován odesílatel podání, k němuž bylo dovolání připojeno. Připojovaný podpis zajišťuje rovněž integritu zprávy, neboť "pokrývá" (podepisuje) vždy celou odesílanou zprávu, včetně případných příloh. Pokud by se tedy něco změnilo buď na těle zprávy, či na některé její příloze, došlo by k porušení integrity a elektronický podpis by se kvůli tomu stal neplatným. Jen na okraj, vlastnoruční podpis podobné záruky neposkytuje.

Ústavní soud připouští, že elektronický podpis zprávy jako celku identifikuje toliko autora e-mailu a neosvědčuje již autorství odesílatele ve vztahu k přílohám, nelze ovšem přehlédnout, že autorství není, snad jen s výjimkou vlastnoručně sepsaného podání, s jistotou určitelné ani u písemného podání. Ve vztahu k přílohám je nicméně možno podpis zprávy chápat ve smyslu: "Jsem ten, kdo vložil tyto přílohy." Tj. podpis potvrzuje vůli autora e-mailu odeslat do podatelny soudu připoje-

né dokumenty, s nimiž se, implicitně vzato, ztotožňuje. Je jistě v zájmu právní jistoty účastníků řízení žádoucí, aby opatřili zaručeným elektronickým podpisem také samotné podání, a nikoliv pouze průvodní email, na druhou stranu s nedodržením tohoto postupu nelze spojovat následek spočívající v odepření soudní ochrany. Pokud ze spisu nevyplývají žádné pochybnosti o tom, že skutečnou vůlí účastníka řízení bylo učinit konkrétní podání, jako je tomu v daném případě, považuje Ústavní soud postup Nejvyššího soudu za zcela nepřiměřený charakteru opomenutí osoby, jež podání učinila.

K povinnosti exekučního soudu rozhodnout o náhradě nákladů řízení

Nález sp. zn. II. ÚS 4104/12 ze dne 27. 8. 2013

§ 44 odst. 6 písm. e), § 55c, § 87, § 88 exekučního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, § 142 o. s. ř.

K věci: Soudní exekutor vydal usnesení, kterým určil výši nákladů exekuce částkou 4 500 Kč (výrok I) a dále rozhodl, že stěžovatelce se jako insolvenčnímu správci do majetkové podstaty insolvenčního řízení žádná částka nevydává (výrok II). Proti výroku II uvedeného usnesení soudního exekutora podala stěžovatelka včasné odvolání, jemuž Městský soud v Praze svým usnesením částečně vyhověl a napadený výrok změnil dle návrhu stěžovatelky, avšak o nákladech odvolacího řízení nerozhodl s odůvodněním, že exekuční řízení rozhodnutím odvolacího soudu nekončí a poukázal přitom na úpravu nákladů exekuce uvedenou v ustanovení § 44 odst. 6 písm. e) ve spojení s ustanovením § 87 a § 88 e. ř.

Ve svém důsledku přenesení práva (a současně i povinnosti) rozhodnout o nákladech vzniklých v souvislosti s kladným vyřízením opravného prostředku (v případě neúspěchu tu jde zásadně o náklad soudního exekutora, který jej posléze může zahrnout do celkových nákladů exekuce a vymoci v rámci příkazu k jejich úhradě) na soudního exekutora vede k situaci, kdy o nákladech procesně úspěšného odvolatele, resp. účastníka, jenž uplatnil jiný opravný prostředek než odvolání, rozhoduje subjekt, který vydal napadené rozhodnutí, jež bylo exekučním soudem shledáno nesprávným či nezákonným.

Se situací, kdy o nákladech, které vznikly v řízení před orgánem vyššího stupně, rozhoduje orgán nižšího stupně, se lze běžně setkat v právní úpravě různých druhů právních řízení, zejména pak občanského soudního řízení, přičemž tato konstrukce sama o sobě protiústavnost nezakládá. Ovšem kupříkladu na rozdíl od občanského soudního řízení jde v případě exekučního řízení o dva orgány – soudního exekutora a exekuční soud, které se od sebe z pohledu své ústavněprávní povahy značně odlišují. Navzdory zákonodárcově snaze připodobnit postave-

ní soudního exekutora v exekučním řízení k postavení soudu (srov. § 2, § 28, § 55b, § 56 e. ř.) jde o zcela rozdílné orgány, například nezávislost soudního exekutora nelze porovnat s nezávislostí soudcovskou, jak ji chápe Ústava v čl. 81. I povaha exekutorské činnosti se od povahy soudcovské činnosti zásadním způsobem liší. Ústavní soud ve stanovisku pléna Pl. ÚS-st. 23/06 ze dne 12. 9. 2006 (ST 23/42 SbNU 545) zdůraznil, že „nelze ani přisvědčit názoru (...) o rovnocenném postavení soudu a exekutora při rozhodování o nákladech exekuce. Exekutor má totiž v průběhu exekuce dvojí postavení a jeho charakter se mění. Je totiž třeba odlišovat vlastní exekuční činnost při vymáhání pravomocného rozhodnutí, kdy vystupuje jako veřejný činitel, od jeho postavení při rozhodování soudu o nákladech řízení, kdy je v postavení účastníka řízení. Ani v případě vlastního provádění exekuce, byť byla na exekutora přenesena faktická realizace části soudní pravomoci v oblasti výkonu rozhodnutí, není jeho postavení zcela shodné s postavením soudce. Exekutor je na výsledku exekuce především materiálně zainteresován a i při provádění exekuce prostřednictvím soudního exekutora jsou zásadní rozhodnutí týkající se exekučního řízení ponechána na nestranném, nezávislém a na výsledku exekuce hmotně nezúčastněném soudu. Skutečnost, že zákon – exekuční řád – přenesl některá oprávnění soudu na soudního exekutora, tedy nezakládá rovné postavení soudce a exekutora“ (bod 7 cit. stanoviska).

Z těchto důvodů je nepřijatelné, aby řízení vedené před orgánem Ústavou povoláním k ochraně základních práv a svobod (čl. 4 ve spojení s čl. 90 základního zákona) bylo hodnoceno, byť jen z hlediska nákladů takového řízení, právě soudním exekutorem, jehož rozhodnutí je v takovém řízení přezkoumáváno a který se nutně nachází v nerovném postavení s exekučním soudem, resp. příslušným soudcem. Vztah mezi soudním exekutorem a soud(c)em nese v exekučním řízení zřetelné prvky subordinace, a již proto není slučitelné s ústavněprávními charakteristikami moci soudní, aby náklady odvolacího řízení nebo řízení o jiném opravném prostředku před exekučním soudem byly posuzovány subjektem stojícím vně této větve státní moci. V této spojitosti je třeba poukázat rovněž na to, že ani případné uplatnění námitek proti příkazu k úhradě nákladů exekuce (§ 88 odst. 3 e. ř.), jímž se rozhodování o nákladech exekuce přesouvá zpět k exekučnímu soudu, na tom nemůže ničeho změnit, protože soudní exekutor, jak bylo nastíněno výše, v příkazu k úhradě nákladů exekuce – vedle nákladů oprávněného – stanoví náklady, které mu vznikly při provádění exekuce, nikoli jiným účastníkům (z judikatury obecných soudů viz kupř. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 19 Co 611/2011 ze dne 30. 1. 2012), přičemž v námitkách nelze brojit proti skutečnosti, že soudní exekutor v takovém příkazu opomněl přiznat proti sobě jinému účastníkovi náklady řízení o opravném prostředku proti jeho rozhodnutí nebo tuto skutečnost jinak zohlednit, když zde sám vystupuje jako účastník řízení.

K účelnosti nákladů advokáta za cestu k soudnímu řízení

Nález sp. zn. II. ÚS 736/12 ze dne 2. 10. 2013

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, § 142 odst. 1 a § 151 odst. 2 o. s. ř.

Stran formálního vymezení a výpočtu jednotlivých položek nákladů zastoupení nelze Krajskému soudu v Ostravě nic vytýkat, ty určil správně. Opomněl ale, že pro všechny složky tvořící náklady řízení platí korektiv výše citovaného ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř., tedy musí jít za všech okolností o náklady potřebné k účelnému uplatňování, resp. v souzené věci k bránění práva. Kritérium účelnosti je třeba posuzovat u každé položky zvlášť, jinými slovy přiznání nároku na náhradu odměny za služby poskytnuté advokátem neznamená automatickou povinnost přiznat i náhradu všech dalších výdajů s přibráním advokáta spojených bez ohledu na jejich potřebnost.

Extrémní výše náhrad spojených s cestami advokáta vedlejší účastnice k soudním jednáním, a to jak relativně v porovnání k celkové výši nákladů vzniklých přibráním advokáta, tak i absolutně, byla způsobena především vzdáleností sídla advokáta od sídla příslušného okresního a krajského soudu, tj. Chomutova, resp. Jirkova od Ostravy. Podle čl. 37 odst. 2 Listiny má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Svobodu volby advokáta, plynoucí z takto vymezeného základního práva na právní pomoc, ovšem nelze vnímat jako zcela bezbřehou. V tomto řízení měli oba účastníci bydliště v Ostravě a spor se týkal rekonstrukce bytu nacházejícího se v Ostravě. Všechna jednání prvostupňová i odvolací se konala v Ostravě, přičemž o místní příslušnosti nebylo od samého počátku řízení nejmenších pochyb. Volba advokáta z úplně opačného konce republiky je proto nepřiměřená, a to i s ohledem na to, že nešlo o spor nějakým způsobem mimořádně náročný či komplikovaný, kterážto skutečnost by mohla takto zvláštní volbu advokáta postavit do jiného světla. V nyní posuzovaném případě měl soud nicméně aplikovat výkladové ustanovení § 2 o. s. ř., podle něhož soudy dbají mimo jiné na to, aby právo nebylo zneužíváno na úkor fyzických a právnických osob. Každopádně prostředky vynaložené vedlejší účastnicí na přesun advokáta přes celou republiku v situaci, kdy jen v Ostravě působí desítky advokátů, které mohla oslovit, nebyly potřebnými k účelnému bránění jejich práv, jak to má na mysli § 142 odst. 1 o. s. ř. Měla proto tento náklad nést ze svého.

EXEKUČNÍ ŘÁD A ZÁKON Č. 119/2001 Sb.

Petr Hlavsa, Radovan Dávid,
Michal Kojan, Exekuční řád
a zákon č. 119/2001 Sb.,
kterým se stanoví pravidla
pro případy souběžně
probíhajících výkonů
rozhodnutí. Poznámkové
vydání s judikaturou podle
stavu k 1. 9. 2013. Praha:
Leges, 2013. 256 str. ISBN
978-80-87567-54-0.

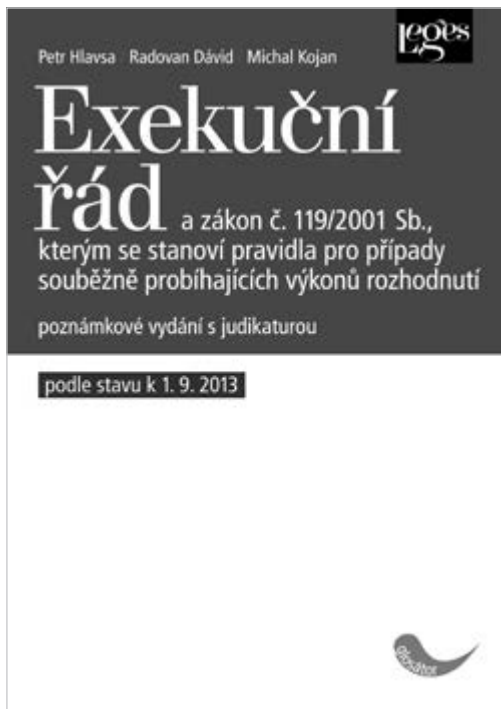
JUDr. PhDr. Stanislav Balík

soudce Ústavního soudu ČR,
člen redakční rady Komorních listů

Anotovaná publikace je podle tiráže pro spoluautory prvním vydáním komentáře k exekučnímu řádu a zákonu č. 119/2001 Sb., podle stavu k 1. 9. 2013.

Spoluautoři sami uvádějí, že „publikace je zaměřena na podrobnější vysvětlení činnosti nejen exekutorů, ale i účastníků exekučního řízení, kde odkazy na prováděcí předpisy (např. odměny exekutorů) mohou vést k lepší informovanosti čtenářů o provádění exekučního řízení. Publikace tím přibližuje mimosoudní exekuci i těm, kteří se při vymáhání pohledávek setkávají s činností exekutorů, kde ve výkladech jednotlivých ustanovení exekučního řádu jsou seznamováni s oprávněními či povinnostmi při provádění exekucí a s otázkami placení a náhrady nákladů exekučního řízení.“

Záměru vydavatele publikovat komentář, který je určen především účastníkům exekučního řízení, nasvědčuje již samo složení spoluautorského kolektivu, jehož dva členové (Petr Hlavsa a Radovan Dávid) jsou vysokoškolskými pedagogy v oboru procesního práva a třetí (Michal Kojan) působí jako advokát, jehož klientelu evidentně tvoří v exekučním řízení spíše povinné než oprávněné.

Na první pohled by se mohlo zdát, že do knihovny soudního exekutora by byla vítanější příručka z pera soudních exekutorů, obdobná komentáři k zákonu o advokacii, který sepsali advokáti, přední funkcionáři České advokátní komory¹, nicméně nelze přehlédnout, že právě komentář podaný z poněkud odlišného zorného úhlu umožní exekutorským čtenářům jednak získat představu, jak budou postupovat a bránit se v exekučním řízení jeho účastníci, jednak upozorní na chyby, jichž by se mohl exekutor dopustit ve vztahu k závěrům judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího soudu.

I když kniha neobsahuje autorskou poznámku, je patrné, jaký profesní typ autora psal výklad k jednotlivým konkrétním ustanovením exekučního řádu. Pasáže, které jsou pojaty více jako učebnice, poslouží spíše studentům právnických fakult, část psaná advokátem naopak praktickým právníkům. Nejvíce v teoretické rovině se pak nese komentář k ustanovením hlav IX. a X. exekučního řádu. Zde by bylo vhodné napříští do autorského kolektivu přibrat autora, který aktivně působí v orgánech Exekutorské komory ČR, a autora, který má praktickou zkušenost s rozhodováním specializovaného senátu Nejvyššího správního soudu ve věcech kárného řízení proti exekutorovi.

Je nesporné, že komentář přispěje k popularizaci exekučního řádu a jeho výkladu, po stránce věcné správnosti mu v zásadě nelze nic vytknout, odkazy na související právní předpisy a judikaturu jsou přesné a zejména tam, kde je judikatura bohatší, směřované k zásadním rozhodnutím. Snazší orientaci čtenáři umožní i věcný rejstřík.

Lze uzavřít, že každou publikaci, která objektivně informuje o exekučním řádu, je třeba na knižním trhu uvítat, mimo jiné jako nástroj k obroušení ostrých hran, které se v nedávné době poněkud nešťastně vytvořily. Anotovaná kniha je jistě takovým počinem, zároveň je však i výzvou pro další autory, aby na toto zajímavé a diskutabilní pole rovněž vstoupili.

¹ Srov. Jaroslav Svejkovský, Martin Vychopeň, Ladislav Krym, Aleš Pejchal a kol., Zákon o advokacii. Komentář. Praha: C. H. Beck 2012. 651 stran.

PROFESNÍ PROFILY NOVÝCH SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

V listopadu 2013 jmenovala ministryně spravedlnosti čtyři nové soudní exekutory. Výběrová řízení vyhlásila Exekutorská komora ČR, které tuto příslušnost vrací novela exekučního řádu účinná od 1. ledna 2013.

Mgr. Ervín Dreiseitel

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Vsetín

Můžete, prosím, čtenářům Komorních listů představit svou dosavadní profesní praxi?

Jsem absolventem Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Od roku 2002 jsem pracoval jako advokátní koncipient v advokátní kanceláři Martínková, Popek, Vídenský a spol. Pokud jde o exekuční činnost, po složení exekutorských zkoušek jsem od roku 2013 až do svého jmenování pracoval jako exekutorský kandidát a zástupce soudního exekutora Mgr. Františka Gajdoše v Exekutorském úřadě Vsetín.

S jakými cíli zahajujete činnost exekutorského úřadu?

Svých zkušeností z oblasti práva a organizačních dovedností se pokusím využít při zefektivnění chodu úřadu, který přebírám. V dnešní hektické době se budu snažit postupovat při výkonu exekuční činnosti účelně a efektivně v mezích zákona a slušnosti. Věřím, že s dosavadním týmem zaměstnanců vytvoříme stabilní a po odborné stránce dobře fungující exekutorský úřad.

Úřad přebírám po soudním exekutorovi, který ukončil svou činnost, čili nezačínám – jak se říká – „na zelené louce“. Nicméně i v tomto případě je agenda spojená se zahájením činnosti náročná a rozsáhlá. S ohledem na svou dosavadní praxi a na to, že jsem byl zástupcem soudního exekutora, nejsem překvapen množstvím a náročností agendy, kterou je třeba v souvislosti se zahájením činnosti zajistit. Pokud se podaří vyřídit veškeré zbývající náležitosti, otevření úřadu předběžně plánuji na druhou polovinu prosince 2013.

Mgr. René Mohyla

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Přerov

Se zahájením činnosti exekutorského úřadu jsou spojeny mnohé povinnosti. Než je popíšeme, věnujme se nejprve Vaší dosavadní praxi.

Pocházím z Petřvaldu u Karviné, narodil jsem se v r. 1979, právnickou fakultu jsem studoval v Olomouci, kde od roku 1997 žiji. Kromě práv jsem stihl tři semestry dějin umění na Filosofické fakultě UP, ale vzhledem k tomu, že jsem od r. 2004 začal pracovat na EÚ v Přerově u JUDr. Tomáše Vrány, studium jsem ukončil, abych se naplno věnoval svému oboru. Na úřadě jsem za deset let prošel dlouhým profesním vývojem, kandidátem jsem byl od r. 2007, na starost jsem měl nejrůznější činnosti na právním oddělení a komunikaci úřadu ve vztahu k oprávněným.

Jaké jsou nyní Vaše plány?

Chtěl bych mít menší až středně velký úřad o menším počtu lidí a nadále zůstat se svým bývalým zaměstnavatelem v blízkém vztahu. Úřad se chystám otevřít v polovině února.

Mgr. Svatopluk Šustek

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Olomouc

Začněme u toho, kde jste vyrůstal a jakého se Vám dostalo vzdělání...

Narodil jsem se 6. 8. 1983 v Olomouci, kde dodnes žiji. Všechny stupně našeho školství jsem absolvoval v Olomouci. V roce 2008 jsem na Univerzitě Palackého úspěšně ukončil Právnickou fakultu. Již během studia jsem sbíral zkušenosti v advokátní kanceláři a poté na právním oddělení jedné olomoucké obchodní společnosti. V červnu 2008 jsem začal pracovat jako exekutorský koncipient u soudního exekutora Mgr. Ing. Radima Opletala. Po složení exekutorské zkoušky v roce 2012 jsem tam působil jako exekutorský kandidát a zástupce soudního exekutora.

Jaká je Vaše koncepce vedení exekutorského úřadu?

Při vedení vlastního exekutorského úřadu bych chtěl zúročovat zkušenosti nabyté při práci u Mgr. Ing. Opletala. Těším se na práci s vlastními zaměstnanci, které se budu snažit vést a vzdělávat tak, abychom společně kvalitně vykonávali exekuční činnost a byli konkurenceschopní v oblasti vymáhání pohledávek. Cílem jsou spokojení oprávnění a minimum stížností povinných.

Jak nyní probíhají přípravy na otevření úřadu?

Se vznikem nového exekutorského úřadu, resp. s obsazením uvolněného úřadu, což je můj případ, je spojena spousta povinností, jejichž výčet by zde zaplnil několik stran. Stručně bych tyto povinnosti rozdělil na povinnosti zákonné (např. zřízení profesního pojištění, uzavření dohody s původním soudním exekutorem atd.), povinnosti organizační (např. zřízení datové schránky a přístupu do různých databází) a povinnosti evidenční (např. získání osvědčení Exekutorské komory ČR o jmenování, zápis do seznamu exekutorů atd.). Úřad musím otevřít nejpozději 19. 2. 2014, nicméně pokud se podaří vše stihnout, plánuji otevření již v lednu 2014.

Do uvolněného Exekutorského úřadu Jindřichův Hradec byl po Mgr. Marku Jenerálovi, kterému zanikl výkon tohoto úřadu, jmenován Mgr. Martin Roubal.

KURZFASSUNGEN

JUDr. Stanislav Pazderka

Einfluss des neuen Bürgerlichen
Gesetzbuches auf manche Institute
des Vollstreckungsrechts

Der Artikel befasst sich mit Einfluss der neuen bürgerrechtlichen Regelung auf Zivilprozess, besonders im Bereich von Vollstreckung. Einführung des Artikels widmet sich der neuen Regelung des Katasterverfahrens, wobei Autor verfasst Rechte, die ins Kataster bei Grundbuchamt nach 1 Januar 2014 eingeschrieben werden. Selbstständige Kapitel werden den neuen Rechtsinstituten gewidmet, die der Neue Bürgerliche Gesetzbuch einführt – zusätzliches Miteigentum und Substitutionsvermögen. Der zweite Teil befasst sich mit Einlageverfahren und einzelnen Prozesssituationen bei Führung von Vollstreckung in das unbewegliche Vermögen, die zu Einschreibungen ins Kataster führen. Die im Kataster registrierten (Rechts)Mängel werden nicht unberührt.

Mgr. Tomáš Behr

Wofür soll der Verpflichteten eine
Vollstreckungsverzögerung nach § 266
Abs. 1 ZPO gut sein?

Autor dieses Artikels sucht Antwort auf die Frage, die eigentlich jeden Verpflichteten belastet, der aus Sozialgründen nach einer Vollstreckungsverzögerung anstrebt, also besonders wenn dieser Geld für Befriedigung seines Familienbedarfs benötigt. Wegen Ähnlichkeit der Vollstreckung und Exekution bezieht sich die Antwort entsprechend auch auf Verfahren nach Exekutionsordnung. Autor kommt zur Konklusion, dass es hier Zusammenhang mit einer Entscheidung über Vollstreckungsverzögerung und Inhibitoriums- und Arrestatoriumswirkungen geben muss, weil sonst Verzögerung auch keinen Sinn hätte, worauf die vom Gesetz zubilligte Funktion verfehlt wurde. Autor vermutet sich gleichzeitig, dass Gericht bei Entscheidung auch Risiken des Berechtigten überlegen muss, der sich in schwieriger Situation als am Verfahrensanfang befindet, und zwar weil gesichertes Vermögen frei wird; dies konnte verschwommen werden und Forderung des Berechtigten wird unbefriedigt. Gericht muss über die Verfahrensverzögerung aufgrund festgelegten Sachverhaltes entscheiden und Risiken des Berechtigten als Grundlimit der Entscheidung bewerten. Autor berücksichtigt auch manche gegenwärtige sowie historische Auslegungsquellen, die Konklusion über Stilllegen der Inhibitoriums- und Arrestatoriumswirkungen unterstützen. Zu diesem Thema gibt es keine Judikatur.

JUDr. Pavla Nevěřilová

Anmeldung von Forderungen in die
Vollstreckung in das unbewegliche Vermögen

Zum Zweck dieses Artikels gehört Zusammenfassung von Gehörigkeiten der Forderungsanmeldungen ins Vollstreckungsverfahren in das unbewegliche Vermögen. In Einleitung werden die Kriterien für Wahl der Rechtsregelung genannt, die im Verfahren einzusetzen ist. Der nächste Teil beschreibt die Regelung von Anmeldungen, die vor 31 Dezember 2012 geltend war und die in den vor diesem Datum eröffneten Verfahren immer genutzt wird. Autorin weist ebenso auf manche grundsätzliche Gerichtsentscheidungen in diesem Bereich hin. In folgendem Teil werden die Veränderungen laut Gesetz Nr. 396/2012 Samm. reflektiert, mit Ausrichtung auf Gruppeneinordnung von Forderungen und Bestimmung ihrer Reihenfolge. Der Artikel befasst sich auch mit Behandlung von unvollständigen oder spät gestellten Anmeldungen.

JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M.

Rolle des Sachverständigen in
Vollstreckungsverfahren – 2. Teil

Praktische Erfahrungen im Bereich der Bewertung im Zusammenhang mit Vollstreckungsverfahren sind sehr wichtig, weil Immobilieneigentümer die Untersuchung nicht immer freiwillig ermöglicht. Es hängt von dem Sachverständigen ab, seine Geschicklichkeit bei Preisbestimmung anzubringen. Gutachtertätigkeit dient unter anderem zur Sicherstellung von fachlichen Unterlagen für Entscheidungstätigkeit der Staatsorgane. Daraus folgt nicht dringend, dass Ziel der Sachverständigen ist es kein Gewinn zu erzielen. Die mit Gutachten verbundenen Kosten sind nur als zielbewusst Aufwandskosten zu verstehen, die im Zusammenhang mit Gutachten entstanden sind, wobei dieser Zusammenhang muss unmittelbar sein, dass ohne diese Kosten konnte Gutachten nicht ausgearbeitet werden. Auf dem europäischen Niveau wurde Richtlinie 2011/7/EU zur Bekämpfung von Zahlungsverzug im Geschäftsverkehr aufgenommen, die in Rechtsordnungen der Mitgliedstaaten bis 16 März 2013 berücksichtigt sollte. Neue Regelung wurde in Novellierung des Handelsgesetzbuches transponiert.

INHALT

INTERVIEW	6	Klinische Erziehung ist ein unteilbarer Teil von Erziehungsprozess Gespräch mit prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc., Dekanin der Juristischen Fakultät der Masaryk-Universität	AUS HISTORIE	36	Vollstreckung vor 100 Jahren auf Seiten der Zeitschrift Právník JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
ARTIKEL	9	Einfluss des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches auf manche Institute des Vollstreckungsrechts JUDr. Stanislav Pazderka	JUDIKATUR	40	Aus der Judikatur des Verfassungsgerichtes der Tschechischen Republik vorbereitet von Mgr. Lucie Mikmeková
	16	Wofür soll der Verpflichteten eine Vollstreckungsverzögerung nach § 266 Abs. 1 ZPO gut sein? Mgr. Tomáš Behr	REZENSION	45	Vollstreckungsordnung und Gesetz Nr. 119/2001 Samm. (P. Hlavsa, R. Dávid, M. Kojan) JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
	19	Anmeldung von Forderungen in die Vollstreckung in das unbewegliche Vermögen JUDr. Pavla Nevěřilová	NACHRICHTEN DER KAMMER	47	Professionsprofile der neuen Gerichtsvollzieher Mgr. Ervin Dreiseitel, Mgr. René Mohyla, Mgr. Svatopluk Šústek
	23	Rolle des Sachverständigen in Vollstreckungsverfahren – 2. Teil JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M.			
VOM AUSLAND	31	Der Europäische Beschluss zur vorläufigen Kontenpfändung im Hinblick auf die Erleichterung der grenzüberschreitenden Eintreibung von Forderungen in Zivil- und Handelssachen Mgr. Alena Kupíliková, Mgr. Eva Matušincová			

Fotografie auf der Titelseite: MUNI

Komorní listy

sedmnácté číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘIJMENÍ J. Název článku. Komorní listy, 04/2013. Praha: Exekutorská komora ČR, 2013. s. POČET STRAN PŘÍSPĚVKU. MK ČR E 19153.

Redakční rada

Mgr. Petra Báčová
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
Mgr. David Hozman
JUDr. Milan Makarius
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Mgr. Vladimíra Medková
Mgr. Pavel Tintěra

zdarma
náklad 800 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 3. 12. 2013

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy
Na Pankráci 1062/58
140 00 Praha 4

kontakt

tel.: + 420 296 804 190
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Michal Jančuška

sazba a tisk

PRINTECO s.r.o., Brno

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

Prostřednictvím dobročinné novoročenky
podporujeme výcvik asistenčních psů
v Lize vozíčkářů.

We support the training of the therapeutic
dogs for the physically handicapped
people by purchasing this New Year's
greeting card.

design © Jan Janák, 2010

www.ligavozic.cz

Klidné svátky vánoční
a mnoho úspěchů
a spokojenosti v novém roce
Vám přeje

Exekutorská komora České republiky
Mgr. Ing. Jiří Prošek
prezident

portáldražeb

.CZ

v nové verzi
dostupný
jednotný

portál exekučních dražeb

www.portaldrazeb.cz

provozovaný Exekutorskou komorou České republiky

nová verze Portálu od května 2012

přehled všech nařízených dražeb nemovitostí a movitých věcí
na jednom místě

možnost vyhledávání podle typu, polohy a ceny nemovitostí

www.portaldrazeb.cz